

Energi- og miljøreddegørelse 2020

Teknisk

Indholdsfortegnelse

INDHOLDSFORTEGNELSE	2
1. INDLEDENDE OPLYSNINGER	3
2. FORORD	4
3. BESKRIVELSE AF VIRKSOMHEDEN	5
4. ORGANISERING AF MILJØINDSATSEN, HERUNDER MEDARBEJDERINDDRAGELSE	9
5. MILJØ- OG KLIMAPOLITIK	11
6. VÆSENTLIGE MILJØFORHOLD	12
1. OVERORDNET MASSEBALANCE	13
2. SYGHEUSETS MILJØPÅVIRKNINGER.....	27
3. INTERNT BEREDSKAB.	31
7. MILJØINDSATSEN 2020	32
8. STATUS FOR MÅL OG HANDLEPLANER	45
9. VURDERING OG PRIORITERING AF INDSATSEN 2020	46
10. FREMADRETTET MÅL OG HANDLENINGER	47
11. MYNDIGHEDSTILSYN	48
12. BILAG	49
BILAG 1- MARTIKEL SPECIFIKKE OPLYSNINGER	50
BILAG 2 – BAGGRUNDSDATA, SOM IKKE FREMGÅR AF ENERGI- OG MILJØREGNSKAB	51
SYGHEHUS SØNDERJYLLANDS AKTIVITETER I PERIODEN 2014- 2019.....	51
EMISSIONSBEREGNINGER.....	51
BILAG 3 – ENERGI- OG MILJØREGNSKAB	52
ENERGI- OG MILJØREGNSKAB 2020- SAMLET	52
ENERGI- OG MILJØREGNSKAB 2020 - SØNDERBORG	54
ENERGI- OG MILJØREGNSKAB 2020 – TØNDER.....	56
ENERGI- OG MILJØREGNSKAB 2020 - AABENRAA.....	58

1. Indledende oplysninger

Stamoplysninger

Virksomhedens navn og adresse	Sygehus Sønderjylland Kresten Philipsens Vej 15 6200 Aabenraa		
Ansvarlig ledelse	Adm. Sygehusdirektør:	Peter Fosgrau	
	Lægefaglig direktør:	Peter Sørensen	
	Sygeplejefaglig direktør:	Eva Nielsen	
Telefon og fax	79 97 00 00		
E-mail	shs.kontakt@rsyd.dk		
Web adresse	www.sygehussonderjylland.dk		
CVR- nr.	29190909		
Moderselskab	Region Syddanmark		
Branchebetegnelse og kode	841100 Generelle offentlige tjenester		
Hovedaktivitet	Patientbehandling		
Væsentlige biaktiviteter	Ingen		
Antal ansatte	ca. 3.135 inkl. elever og medarbejder i jobtræning.		
Sygehus matriklen i	Sønderborg	Tønder	Aabenraa
P- nr.	1003321410	1003321471	1003321616
Tilsynsmyndighed	Sønderborg Kommune	Tønder Kommune	Aabenraa Kommune
Oplysninger om miljøgodkendelser og spildevandstilladelser	Miljøgodkendelse på varmecentral dec. 2006. Vilkår ændret 2010/11. Spildevandstilladelse dateret 3. juli 2017.	Ingen	Ingen miljøgodkendelse. Spildevandstilladelse for den gamle del af sygehuset, dateret marts 2016. Spildevandsteknisk redegørelse for FASE 1 & 2 blev indsendt 1. dec. 2016. Supplerende oplysninger indsendt 2017/2018.
Kvalitativ beskrivelse af de væsentligste miljø- og ressourcemæssige forhold			
Sidste miljøreddegørelse	Energi – og miljøreddegørelse 2019		
Kontaktperson: Miljø- og energikoordinator	Christina Rasmussen	40 23 93 81	Christina.rasmussen3@rsyd.dk

2. Forord

Denne redegørelse har til formål at præsentere Sygehus Sønderjyllands energi- og miljøindsat i 2020. Redegørelsen henvender sig primært til sygehusets personale og omhandler de initiativer, der er blevet iværksat for at leve op til sygehusets politik og målsætninger. Redegørelsen henvender sig desuden til sygehusets patienter, pårørende, myndigheder og leverandører.

Energi- og miljøredegørelsen omfatter en beskrivelse af sygehusets energi- og miljøforhold, ligesom den beskriver de udviklingsopgaver, der skal sikre, at sygehuset fortsat forbedrer sig inden for energi- og miljøområdet.

2020 har været et specielt år, hvor SHS tog sin nye sengebygning i brug i Aabenraa. Derudover har hverdagen været præget af COVID-19 og de indvirkninger dette har haft, fremgår tydeligt af sygehusets miljøpåvirkninger.

I 2020 vedtog regionsrådet en ny klimastrategi med mål for energi - og affaldsområdet, disse mål skal SHS fremadrettet arbejde med, for at dette arbejde skal lykkes kræver det stort engagement af sygehusets medarbejdere, hvor det er nødvendigt med indarbejdelse af rutiner og ændre i arbejdsgangene ud i de enkelte afdelinger og afsnit.

Der skal lyde et stort tak til alle de engageret medarbejder, der er med til at reducere sygehusets klima- og miljøpåvirkning.

Sygehus Sønderjylland,
Peter Fosgrau
Formand for klima- og miljøudvalg

3. Beskrivelse af virksomheden

Sygehus Sønderjylland, SHS, er en del af Region Syddanmark og har aktiviteter på matriklerne i Sønderborg, Tønder og Aabenraa.

Ud over de 3 hovedadresser har SHS 6 jordmodercentre/konsultationer placeret i det sønderjyske område. I 2017 blev der lavet organisationsændringer, hvor sygehuset gik fra 11 center til 20 kliniske afdelinger, 1 serviceafdeling og 6 stabsfunktioner. I 2020 blev serviceafdelingen opdelt i tre selvstændige afdelinger og direktionssekretariatet blev en selvstændig stabsfunktion.

I forbindelse med corona-pandemien blev der oprettet testcentre i det sønderjyske, som organisatorisk hører under SHS. Organisationsdiagram kan ses i afsnit 4. Organisering af miljøindsatsen ses på side 9.

Gennem den seneste årrække har SHS gennemgået en større udbygning af sygehuset i Aabenraa og i 2020 blev den nye sengebygning på knap 25.000 m² taget i brug.

Sygehuset i Sønderborg skal ombygges til speciale sygehus og forventes at være færdig i 2025.

I nedenstående tabel fremgår, hvilke aktiviteter der foregår på den enkelte matrikel.

Tabel 1: Matrikelfordelt aktiviteter.

Aktiviteter		Aabenraa	Sønderborg	Tønder
Afdeling:	Afsnit:			
Apotek			x	
Bedøvelse og intensiv	Bedøvelse og Operation	x		
	Intensiv Aabenraa	x		
	Bedøvelse		x	
	Intensiv Sønderborg		x	
Blodprøver, Biokemi og Immunologi	Blodprøver, Biokemi og Immunologi, Aabenraa	x		
	Blodprøver, Biokemi og Immunologi, Sønderborg/Tønder		x	x
Børn og Unge	Børn og unge	x		
	Neonatal og Barsel	x		
Dagkirurgi	Dagkirurgi		x	
Direktion		x		
Direktionssekretariat		x		
Ergo- og Fysioterapi		x	x	
Fælles Akut Modtagelse	Akutmodtagelse	x		
	Skadeklinik		x	x
Hjerne- og Nervesygdomme			x	
HR		x		
It		x		
Kirurgi	Kirurgi	x		
	Skopi	x		
Kvalitet		x		
Kvindesygdomme og Fødsler	Kvindesygdomme	x		
	Fødsler	x		
Køkkenet		x	x	x

Logistik- og patientservice	Lager- og depotservice	x	x	
	Patientservice	x	x	
	Sterilcentraler	x	x	
	Udliciterede områder og informationer	x	x	x ¹
Lærings- og Forskningshuset		x		
Medicinske sygdomme Aabenraa	Ældresygdomme	x		
	Mave- tarmsygdomme	x		
Medicinske sygdomme Sønderborg /Tønder	Medicinsk Modtagelse		x	
	Diabetes, Hormon og Nyresygdomme		x	
	Lungesygdomme og Kræftsygdomme		x	
	Medicinsk Daghospital Tønder			x
Mikrobiologisk			x	
Ortopædkirurgi		x	x	
Patologi			x	
Røntgen og Skanning	Røntgen og Skanning, Aabenraa	x		
	Røntgen og Skanning, Sønderborg/Tønder		x	x
Sygehusbyggeri Aabenraa og Sønderborg		x	x	
Teknisk afdeling		x	x	x
Testcenter Sønderjylland	Teststationer Rødekro, Sønderborg, Kruså og Frøslev	x	x	
Urinvejskirurgi			x	
Øjensygdomme			x	
Økonomi, planlægning og kommunikation		x		
Øre-næse- halskirurgi			x	

Sygehuset har ca. 3135 medarbejder, hvoraf de 71 er elever og personer i jobtræning.

De ansatte fordeler sig med ca. 1.222 ansatte i Sønderborg, 41 ansatte i Tønder og 1.801 ansatte i Aabenraa.²

Sygehuset råder over ca. 349 senge.

Coor A/S varetager rengøringsopgaver på alle tre matrikler, hvor SHS råder over et bruttoareal på 192.629 m² og et nettoareal på 176,618 m².

På sygehusets matrikler er der lokaler og faciliteter, der bliver benyttet af psykiatrien i Region Syddanmark, samt privat praktiserende speciallæger og virksomheder. Deres input /output- balance indgår i sygehusets energi- og miljøregnskab 2020, da det på nuværende tidspunkt ikke er muligt, at skille disse data fra hinanden. Der hvor det er muligt, er disse værdier fratrukket.

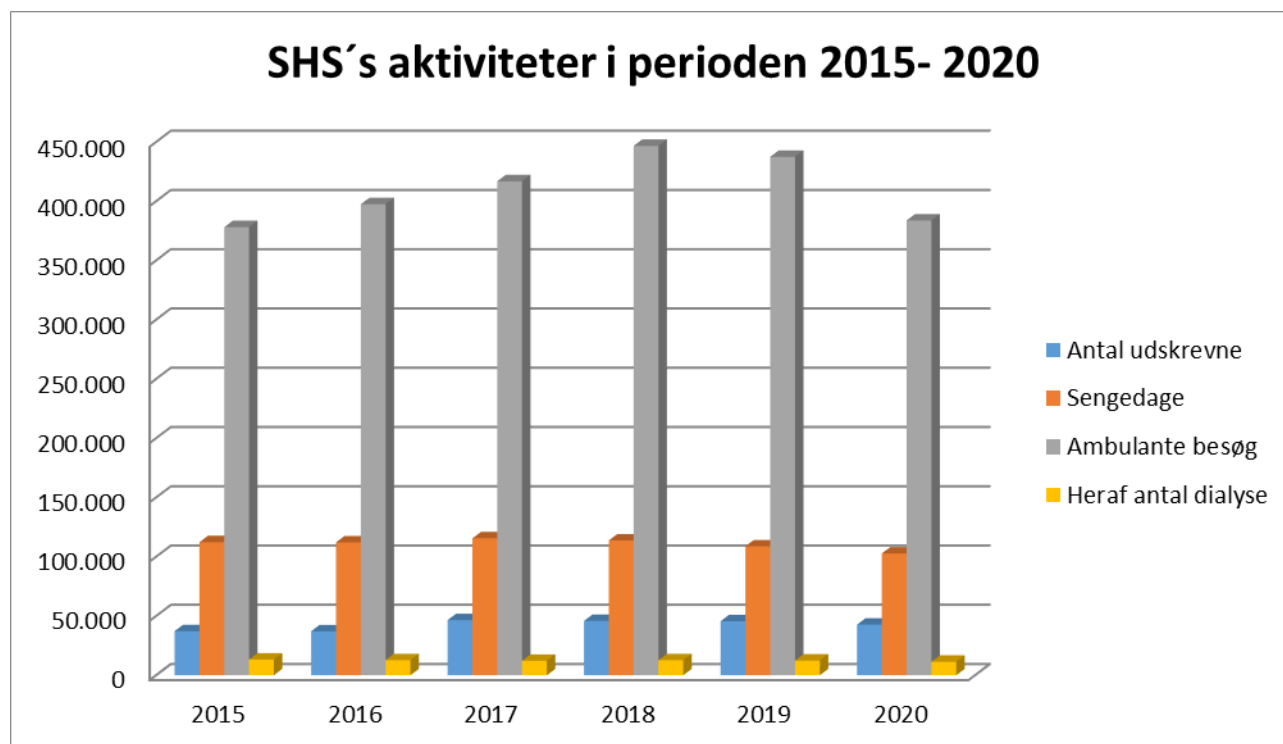
¹ Dog ikke informationen i Tønder

² I tallene på matrikel niveau indgår de 71 elever ikke. Tallene er trukket ved udgangen af dec. 2020 af HR- afdelingen.

Sygehusets produktion og aktivitetstal

Sygehusets primære opgave er patientpleje og – behandling. Patienterne modtager ambulante behandlinger og undersøgelser, bliver behandlet på sygehuset dagsafsnit eller bliver indlagt på medicinsk eller kirurgisk sengeafsnit.

Sygehus Sønderjylland har i perioden 2015 - 2020 gennemført følgende patientundersøgelser og behandlinger, som fremgår af figur 1.

Figur 1: Viser udvikling af Sygehus Sønderjyllands aktiviteter i perioden 2014-2019

Baggrundsdata for figur 1, er i 2017, 2018, 2019 og 2020 blevet udtaget direkte fra patientsystemet og ikke som tidligere via E-sundhed. Dette bevirker bl.a. at antallet af udskrevne patienter med stor sandsynlighed er større, da disse nu er talt op på afdelingsudskrivninger, mens data fra de tidligere år er talt op på sygehus udskrivninger. Dermed er det svært, at sammenligne antallet af udskrivninger for år 2017, 2018, 2019 og 2020 direkte med de forrige år.

Tabel 2: Nøgletal for aktiviteterne ved SHS.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Udskrevne	37.263	37.095	46.552	45.864	45.625	42.724
Sengedage	112.322	112.179	115.605	113.786	108.794	102.752
Amb. Besøg	378.153	397.498	416.826	446.728	437.497	383.746
Heraf dialyser	13.321	12.787	12.247	12.757	12.410	11.480

Som det fremgår af figur 1 og tabel 2, så faldt sygehusets aktiviteter i 2020 i forhold til 2017, hvor data er sammenligneligt, med i alt 8,2 % på antal udskrevne og 7,9 % for ambulante behandlinger. Faldet skyldes bl.a. nedlukningen i foråret, som følge af corona pandemien.

Yderligere fremgår det af figur 1 og tabel 2, at antallet af dialyse behandlinger igennem de sidste 6 år har været svigende i antal. Men antallet er i 2020 faldet med 13,8 % i forhold til 2015.

Endvidere fremgår det af figur 1 og tabel 2, at antal af sengedage igennem de sidste seks år generelt har været faldende. Antal sengedage er i perioden fra 2015 til 2020 faldet med 8,5 %.

Generelt har sygehuset i de seneste år, dog med undtagelse af 2019 og det særlige år 2020, gennemført et stigende antal behandlinger. Samtidigt har det samlede antal dage, hvor patienter er indlagt på sygehuset været faldende. Det større aktivitetsniveau og den stigende anvendelse af nyt teknologisk udstyr påvirker sygehusets ressourceforbrug, indkøb og affaldsproduktion.

Indikator for miljøbelastningen

Det er vanskeligt at definere indikatorer, der kan anvendes til at måle udviklingen af sygehusets miljøbelastning. Den repræsentative måling er vanskelig, fordi patienter behandles ambulant, på dagafsnit og/eller under indlæggelse. Nogle patienter behandles medicinsk, andre kirurgisk og andre i blandede patientforløb. Nogle patienter bliver raske efter få dage og andre er indlagt i længere perioder.

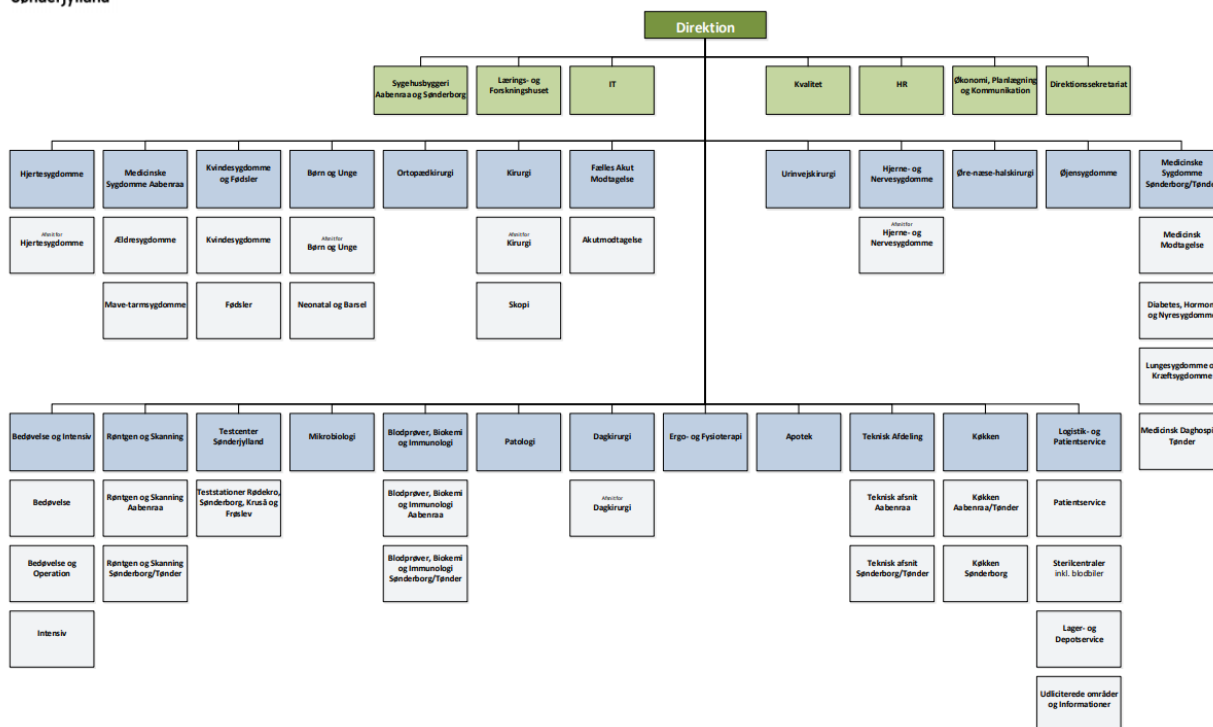
Miljøbelastningerne er meget forskellige, afhængig af det individuelle patient- og sygdomsforløb, ligesom belastningen fra patienter med samme sygdom kan variere meget.

På energiområdet benyttes der nøgletal, som kan ses under de enkelte energiresourcer. På regional niveau har der været tale om, at bruge nogle andre, som gav et bedre billede af sygehusets energiforbrug, men ved udarbejdelsen af denne redegørelse var datagrundlaget ikke tilstede. Derfor er de nøgletal, som er blevet brugt de forrige år, også blevet brugt i 2020.

4. Organisering af miljøindsatsen, herunder medarbejderinddragelse

Sygehus Sønderjyllands direktion består af en administrerende sygehusdirektør, lægefaglig direktør og en sygeplejefaglig direktør. Sygehuset er organisatorisk inddelt i 21 kliniske afdelinger med tilhørende afsnit. Derudover er der tre service afdelinger bestående af Køkkenet, Logistik- og patientservice og Teknisk Afdeling. Organisationen understøttes af 7 stabsfunktioner, som fremgår af figur 2.

Sygehus
Sønderjylland

November 2020

Figur 2: Organisationsdiagram for SHS.

I forbindelse med de organisatoriske ændringer i 2017 blev sygehusets råd og udvalg taget op til revurdering. Det betød, at nogle råd/udvalg blev nedlagt, mens der var andre, som blev oprettet. Klima- og miljøudvalget, blev midlertidigt sat på pause. I 2020 blev sygehusets klima- og miljøudvalg genoplivet, udvalgets opgave er at igangsætte handlinger, som kan være med til at opfylde de nye mål i Regionens klimastrategien.

Det daglige miljø- og energiarbejde koordineres af sygehusets Miljø- og energikoordinator, mens arbejdsopgaverne vedr. klimaindsatsen koordineres af chefkonsulent, som derudover også varetager sekretærfunktionen i klima- og miljøudvalget samt repræsenterer sygehuset i den regionale strategiske klimastyregruppe.

Den daglige indsats involvere både SHS's medarbejdere, samt sygehusets samarbejdspartnere, der i fællesskab løfter de forskellige miljø- og klimaopgaver.

I det daglige bruges afdelingernes arbejdsmiljøgrupper til, at formidle information og viden ud i organisationen, og SHS opnår herigennem øget motivation, engagement og ansvarlighed blandt medarbejderne, som er med til at højne niveauet på miljø- og klimaområdet.

Fremadrettet er det tænkt, at der på hver afdeling/afsnit skal udpeges miljø nøglepersoner, som skal være med til at sikre implementering af handlingsplanerne på klima og miljøområdet.

5. Miljø- og klimapolitik³

Indledning

Sygehus Sønderjylland er en af Region Syddanmarks institutioner og er således pålagt et selvstændigt ansvar for både miljø og energi indsatsen. Sygehus Sønderjylland er underlagt Regions politikker og strategier på miljø- og klimaområdet, herunder Klimastartegien, Den regionale strategi for bæredygtig udvikling. Endvidere indgår Sygehuset i de regionale netværk, der har fokus på miljø – og energiområdet.

I forbindelse med byggeriet af det nye akut sygehus, er miljø – og energihensyn medtaget jf. Regler for byggeri i Region Syddanmark.

Formål

Miljø- og klimapolitikken for Sygehus Sønderjylland skal aktivt følge og understøtte de miljø- og energi-mæssige politikker, strategier eller indsatsområder som Regionen udstikker.

Denne politik skal derfor sikre en organisering, samt en planlagt og effektiv miljø- og klimaindsats, hvortil der årligt opsættes konkrete fokusområder, mål og handleplaner.

Endvidere skal politikken sikre, at miljø integreres i forhold til nybyggeri og udvikling af sygehuset generelt.

Sygehus Sønderjylland vil arbejde for;

- Reduktion af energiforbrug, såvel direkte som indirekte.
- Oplysning til- og medinddragelse af sygehuset ansatte og eksterne samarbejdspartnere i forhold til miljøhensyn og fokusområder – dermed også egen indsats i hverdagen
- Sikre at arbejdsmiljø og miljø integreres med hensyn til hinanden
- Reducere den samlede affaldsmængde

Fremgangsmåde

En synlig og aktiv miljø- og klimaorganisation bestående af miljøudvalg, ledelses- og medarbejderrepræsentanter i klinikkerne samt tværgående teams, skal på flere niveauer bistå med en fælles indsats, der sikre gennemførelse af politikkens mål.

Dokumentation

Miljøredegørelse – udsendes én gang årligt til Direktion og Regionen
Kommissorium for miljø – og klimaudvalget.

Reference og litteratur

Region Syddanmark; Den regionale strategi for bæredygtig udvikling 2012-2015.

Indkøbspolitik for Region Syddanmark

Regler for byggeri i Region Syddanmark

Key2green (Grøn Netværk)

³ Sygehuset miljø- og klimapolitik er dateret d. 7/4-2017 og er under revision ved udarbejdelse af denne redegørelse.

6. Væsentlige miljøforhold

Sygehus Sønderjylland er bevidst om sit ansvar over for miljøet, og arbejder målrettet på at mindske miljøbelastningen ved, at reducerer ressourceforbruget generelt, samt at mindske forbruget af miljøskadelige stoffer. Desuden forsøger SHS at begrænse affaldsmængden og øge affaldssorteringen. Miljøhensynet prioriteres høj i forbindelse med indkøb, nyanskaffelser, renovering m.m. og må ikke være i strid med høj hygiejnestandard.

Sygehus Sønderjylland er jf. Miljøbeskyttelsesloven ikke en offentlig listevirksomhed. Dog er kedelcentralen i Sønderborg omfattet af miljøbeskyttelsesloven kapitel 5, da centralen har en kapacitet, som kræver en miljøgodkendelse.

Kortlægningen af sygehusets miljøforhold beskrives i dette afsnit og omfatter:

1. Overordnet massebalance med input og output.
 - Elektricitet og varmforsyning
 - Vandforsyning og spildevand
 - Affald og genanvendelse
 - Transport

2. Sygehusets påvirkninger
 - Direkte påvirkning af luften
 - Indirekte påvirkninger af luften
 - Belastning af spildevandet med kemikalier og lægemidler.

3. Det interne beredskab
 - Uheld og driftsforstyrrelser
 - Håndtering af miljørelaterede risikoforhold.

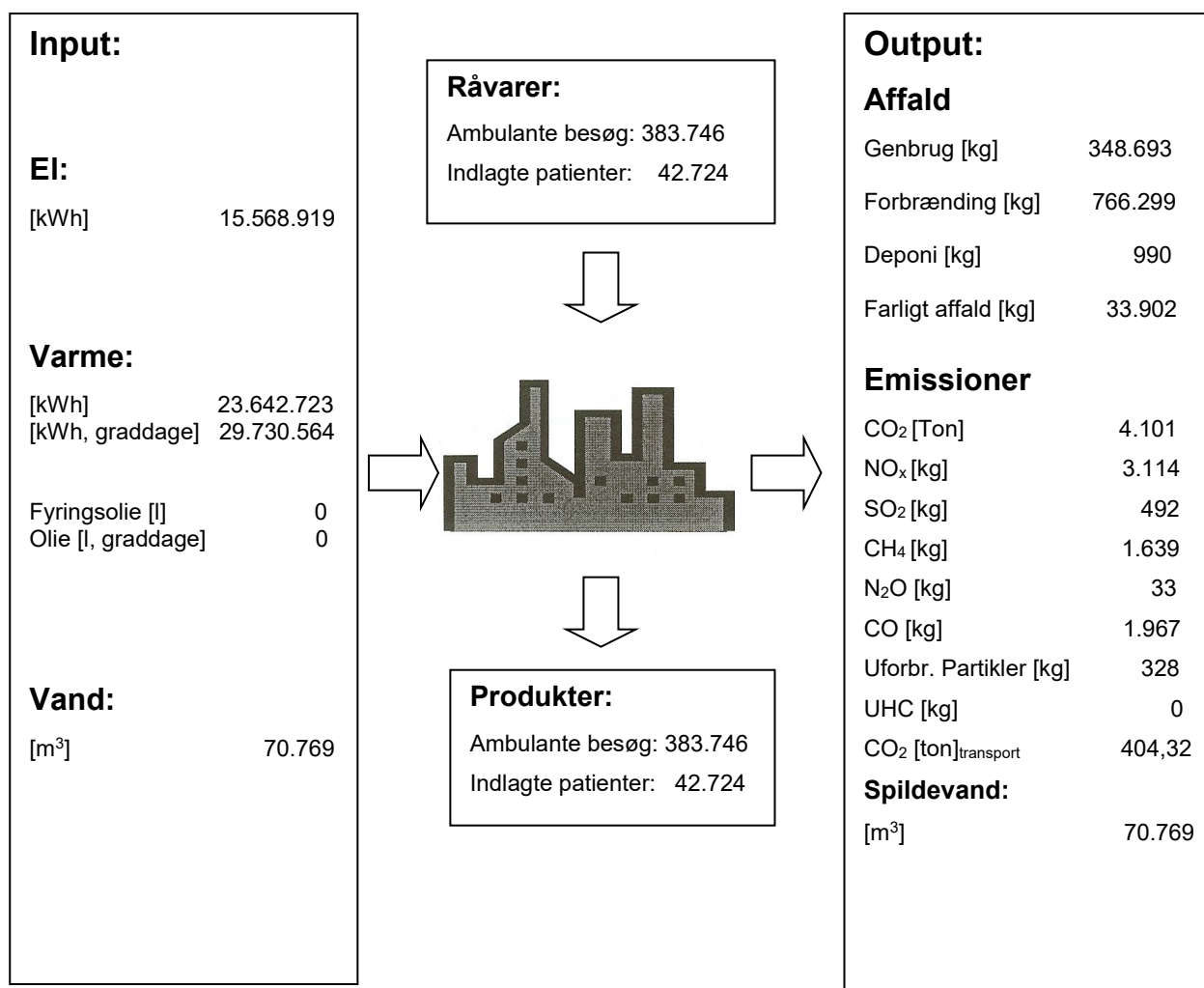
1. Overordnet massebalance

I den overordnede massebalance er patienterne sygehusets råvarer, samt det færdige produkt. Selve produktionen er patientundersøgelse, - plejen og – behandlingen. I forbindelse med sygehusets produktion bliver der anvendt ressourcer, såsom el, vand og varme samt en række produkter og engangsartikler. Produktionen generer affald, spildevand og emissioner til luftrecipienten.

Redegørelsen fokuserer ikke på anskaffelse af instrumenter, udstyr, anlæg og hjælpestoffer, der indgår som nødvendigt udstyr for at kunne gennemføre sygehusets produktion. De få mængder af rengøringsmidler, der benyttes af Coor A/S, er ikke medtaget i denne redegørelse, da de fleste af rengøringsmidlerne som Coor A/S bruger, er svanemærket.

Den overordnede massebalance for SHS fremgår af figur 3, mens data, beregninger m.m. er beskrevet yderligere på de kommende sider.

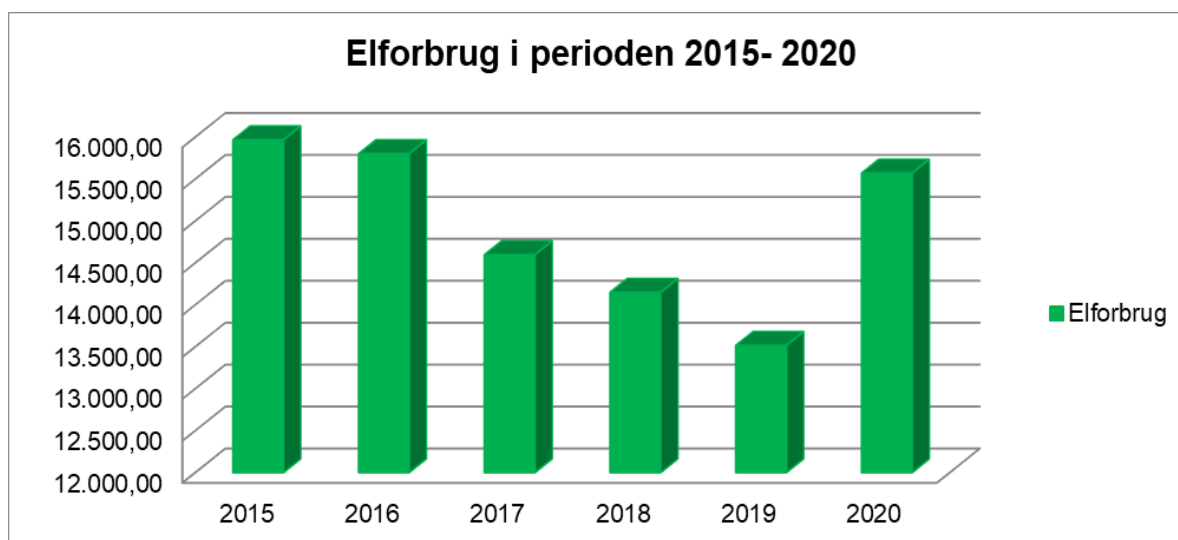
I værdien for forbrænding indgår det forbrændingsegnete affald herunder klinisk risikoaffald, samt vævsaffald. I værdien for farligt affald indgår medicinaffald, cytostatikaaffald, kemikalieaffald og batterier.

Figur 3: Overordnet massebalance for SHS.

Sygehuset elektricitet og varmforsyning

SHS bliver forsynet med elektricitet fra EnergiDanmark, som Region Syddanmark har indgået en aftale med. I forbindelse med forsyningssvigt har alle matrikler nødstrømsgeneratorer, der kan forsyne de centrale områder af sygehuset med elektricitet. I Sønderborg og Aabenraa findes der desuden et back-up batteri, der forsyner de samme områder med elektricitet i de 30-45 sekunder det tager for generatoren at starte. Elforbruget fjernaflæses på alle tre matrikler, og udviklingen i elforbruget over de sidste seks år er illustreret på figur 4.

Figur 4: Elforbruget total for Sygehus Sønderjylland [kWh i tusinde].

Elforbrugets værdier kan ses under energi- og miljøregnskabet bilag 3. Som det fremgår af både af figur 4 og tabel 3, er elforbruget ved SHS taget et væsentligt hop op i 2020 i forhold til 2019. Stigningen er på 15,2 % svarende til 2.053.579 kWh. En væsentlig del af stigningen skyldes, at man tog den nye sengebygning på 25.000 m² i brug ved årets begyndelse.

Ydermere ses det, at forbruget er faldet med 2,5 % i 2020 i forhold til 2015, hvilket svare til 397.095 kWh. Tallene havde set væsentlig anderledes ud, hvis SHS ikke havde arbejdet aktivt med energibesparelser, som SHS har gjort i de sidste år. Fremadrettet er SHS fortsat nødt til at arbejde aktivt med energioptimering og adfærd, hvis SHS skal nå de regionale mål på energiområdet.

Tabel 3: Nøgletal for elforbruget på SHS

Nøgletal	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Elforbrug [kWh]	15.966.014	15.801.306	14.596.435	14.147.620	13.515.340	15.568.919
Forbrug pr. sengedage	142,15	140,86	126,26	124,34	124,22	151,52
Forbrug pr. ambulant besøg	42,22	39,75	35,02	31,67	30,89	40,57
Forbrug pr. fuldtidsmedarbejder	5.627,78	5.552,11	5.085,87	4.720,59	4.456,09	4.966,16
Forbrug pr. m ² (Erhvervsareal ⁴)	85,20	84,32	77,89	75,49	73,08	88,15

⁴ Arealet har ændret sig i 2015 og i 2020, da Aabenraa er blevet væsentligt udbygget. Dette nøgletal er ikke særlig godt, at bruge til samlingen.

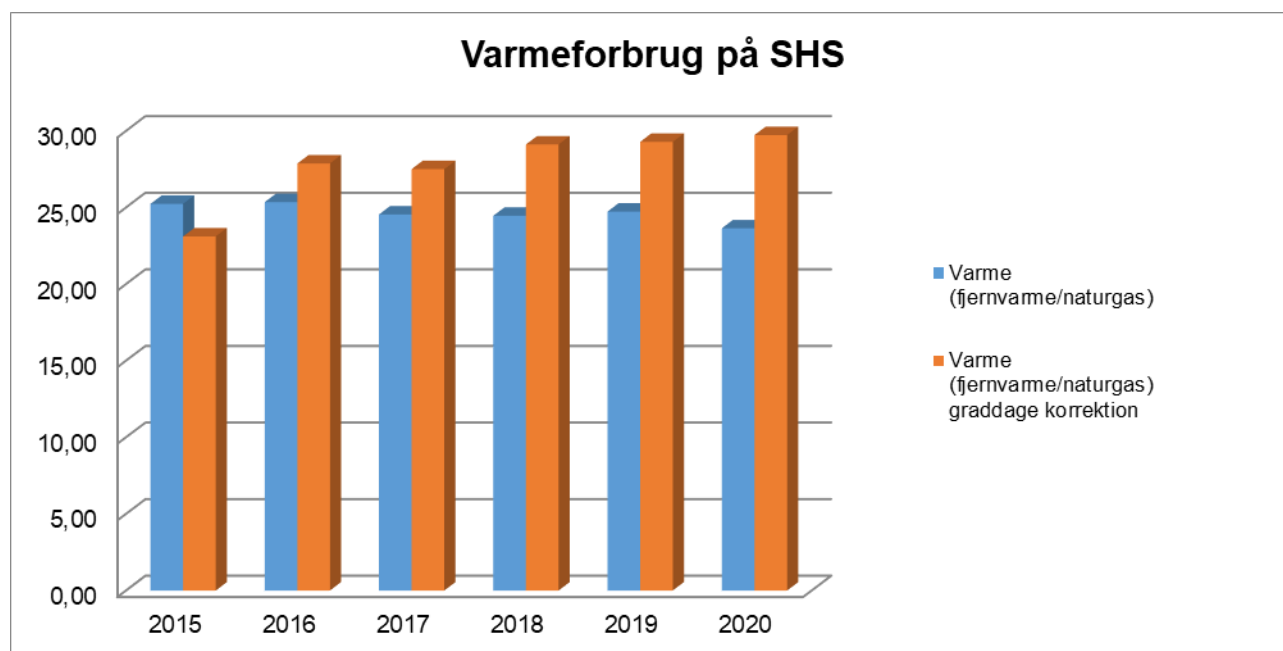
Varmeforsyningen er, på alle tre matrikler, fjernvarme, der bliver leveret af det lokale fjernvarmeselskab. Som sekundær forsyning har Sønderborg og Tønder egne varmecentraler, der automatisk kobler ind ved forsyningssvigt, eller hvis fjernvarmen ikke kan levere tilstrækkelig varme. I Aabenraa har sygehuset to fjernvarmeledninger. Er der udfald på den ene forsyning, kan den anden kobles ind.

Nøgletallene for varmeforbruget fremgår af tabel 4, mens de resterende data for varmeforbruget fremgår af Bilag 3- "Energi- og miljøregnskab for Sygehus Sønderjylland".

Tabel 4: Nøgletal for varmeforbruget på SHS

Nøgletal	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Varmeforbrug [kWh]	25.236.093	25.353.696	24.465.997	24.461.085	24.737.191	23.642.723
Forbrug pr. sengedag	224,67	226,01	211,63	214,97	227,37	230,10
Forbrug pr. ambulansbesøg	66,74	63,78	58,69	54,76	56,54	61,61
Forbrug pr. fuldtidsmedarbejder	8.895,34	8.908,54	8.524,74	8.161,86	8.156,01	7541,54
Forbrug pr. m ² (Erhvervsareal)	134,66	135,29	130,55	130,53	133,77	133,86
Forbrug pr. m ² (Opvarmet areal)	154,89	155,62	150,17	150,14	148,20	122,74
Graddage korr. Varmeforbrug [kWh]	23.113.758	27.879.022	27.507.555	29.116.760	29.288.283	29.730.564
Forbrug pr. sengedag	205,78	248,52	237,94	255,89	269,20	289,34
Forbrug pr. ambulansbesøg	61,12	70,14	65,99	65,18	66,95	77,47
Forbrug pr. fuldtidsmedarbejder	8.147,25	9.795,86	9.584	9.715,30	9.656,54	9.483,43
Forbrug pr. m ² (Erhvervsareal)	123,34	148,76	146,78	155,37	158,38	168,33
Forbrug pr. m ² (Opvarmet areal)	141,87	171,12	168,84	174,44	175,47	154,34

I figur 5 er udviklingen i varmeforbruget på sygehuset illustreret.

Figur 5: Viser forbruget af fjernvarme/naturgas i perioden 2015 – 2020. [kWh i mio.]

Som det ses af figur 5 og tabel 4, er forbruget af fjernvarme/naturgas faldet med 4,6 % i 2020 i forhold til 2019, mens varmeforbruget der er graddage korrigeret er steget med 1,5 % i 2020 i forhold til 2019.

Grunden til, at stigningen ikke er højere skyldes, at der i 2019 blev leveret varme fra sygehuset til byggeriet i Aabenraa og det har ikke været muligt, at trække dette forbrug fra.

Yderligere ses det at forbruget af fjernvarme/naturgas er faldet med 6,3 % fra 2015 til 2020, mens det for graddage korrigeret er steget med 28,6 % i samme periode, hvilket også fremgår af figur 5 og tabel 4 på forrige side.

Stigningen skyldes, bl.a. at SHS har taget flere m² i brug.

Sygehus Sønderjylland har ikke brugt olie til opvarmning siden 2012, dog har sygehuset i Sønderborg mulighed, som sekundær back up til fjernvarmen, at fyre med olie.

Vandforsyning og spildevand

Sygehus Sønderjylland bliver forsynet med vand fra den offentlige vandforsyning, og spildevandet ledes til de respektive kommuners centralrensningsanlæg.

Hovedparten af sygehusets spildevandsmængder er almindeligt sanitært spildevand fra toiletter, badeværelser, køkkener, vaskemaskiner, opvaskemaskiner, bækkenkogere og autoklaver m.m.

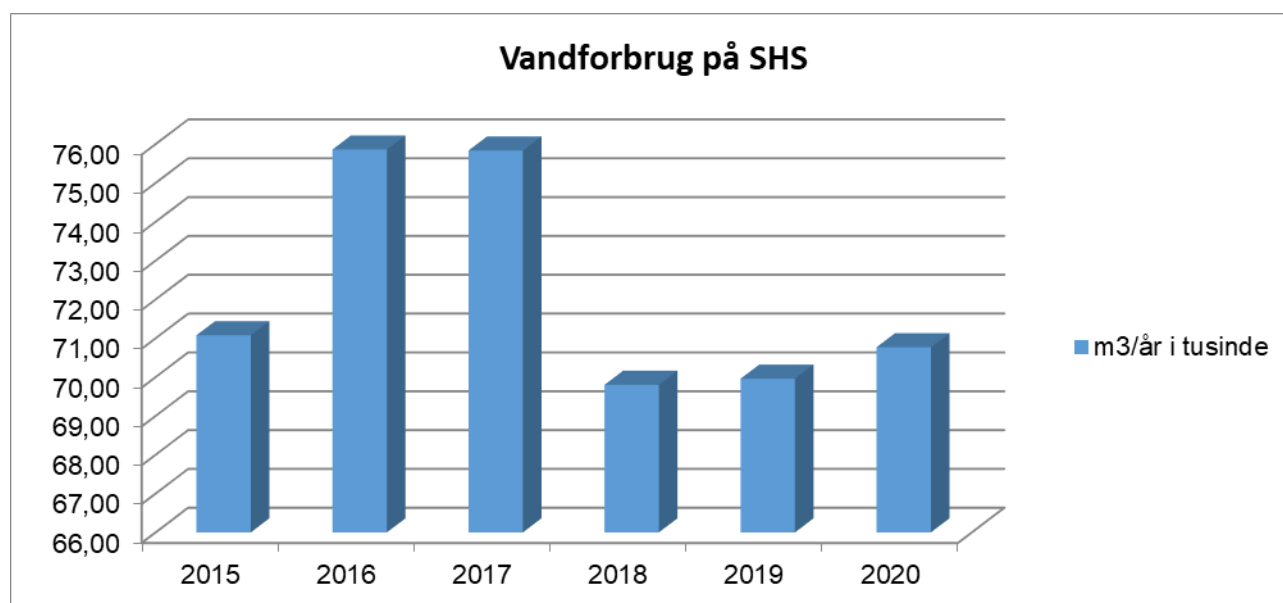
Da hovedparten af vandet bliver brugt til sanitære forhold, bliver mængden af spildevand sat lig mængden af vand, der er blevet leveret.

Data for vandforbruget fremgår af Bilag 3- "Energi- og miljøregnskab for sygehus Sønderjylland", mens nøgletallene for vandforbruget ved SHS fremgår af tabel 5.

Tabel 5: Nøgletal for vandforbruget på SHS.

Nøgletal	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vandforsyning/vandafledning [m ³]	71.079	75.861	75.834	69.801	69.958	70.769
Forbrug pr. sengedag	0,63	0,68	0,66	0,61	0,64	0,69
Forbrug pr. ambulansbesøg	0,19	0,19	0,18	0,16	0,16	0,18
Forbrug pr. fuldtidsmedarbejder	25,05	26,66	26,42	23,29	23,07	22,57
Forbrug pr. m ² (Erhvervsareal)	0,38	0,40	0,40	0,37	0,38	0,40

Som det fremgår af tabel 5, er vandforbruget i 2020 steget med 1,2 %, hvilket skyldes at den nye sengebygning blev taget i brug, hvor der er enestuer med eget toilet og bad. Siden 2015 er vandforbruget faldet med 0,4 %, det skyldes bl.a. at ved udskiftning af armatur, så vælges der sensorstyret armatur. Udviklingen i vandforbruget er illustreret på figur 6.

Figur 6: Viser vandforbruget på SHS i perioden 2015 – 2020 [1000*m3].

Affald og genanvendelse

Igennem de sidste ti år har sygehuset arbejdet aktivt med affaldssortering og genanvendelse. Det hele startede da der blev lavet et større arbejdsmiljøprojekt for portørerne, der dagligt håndterer de forskellige affaldsfraktioner. Der skulle opnås et bedre arbejdsmiljø ved, at afskaffe tunge løft, anskaffe bedre hjælpeudstyr og lave en bedre struktureret arbejdsgang for portørerne.

Projektet affødte en større kortlægning og gennemgang af affaldsfraktionerne, som i sidste ende, skulle resultere i en reduktion af affaldsmængderne generelt, samt at en større del gik til genanvendelse.

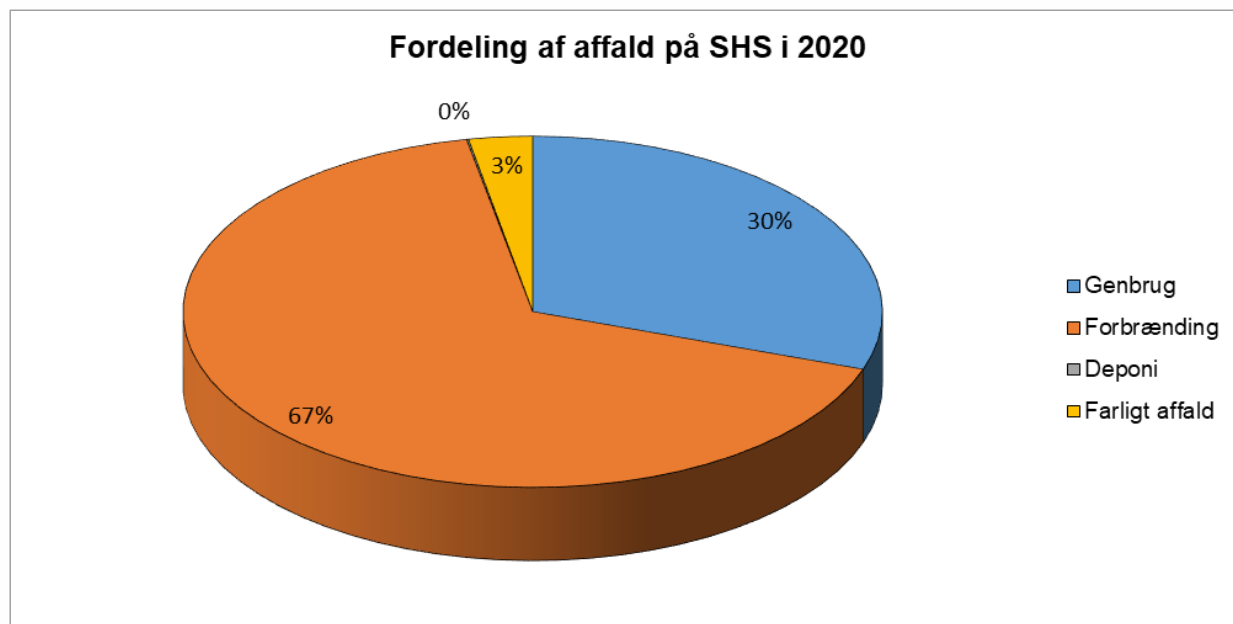
I starten af 2013 blev projektet implementeret, og der er i de efterfølgende år blevet foretaget interne audits i affaldsgårdene på de to store matrikler, Sønderborg og Aabenraa. Dette var et led i handlingsplanen om, at reducere brandbart affald. Det er valgt, at disse audit fortsat bliver lavet, for at holde fokus på sorteringen, særlig slutsorteringen.

Generelt er der fokus på affaldssortering og det er noget de enkelte medarbejdere gerne vil, udfordringen er desværre at meget af det emballage, særlig fra sterile varer, som sygehuset får ind af døren ikke p.t. kan gå til genanvendelse, da der er tale om laminater. Men sygehuset forsøger i samarbejde med deres affaldsmottager, at få flytte rent affald fra dagrenovation og over til genanvendelse. F.eks. er SHS ved at undersøge om det indpakningspapir, som Sterilcentralen bruger, når de skal sterilisere kirurgiske instrumenter kan gå til genanvendelse i stedet for at blive bortskaffet med dagrenovation.

I 2020 blev Region Syddanmarks klimastrategi godkendt i Regionsrådet. I Regionen er der nedsat en klimastyregruppe og under denne styregruppe er der nedsat forskellige arbejdsgrupper, som skal arbejde på tværs af regionen, således at målene i klimastrategien kan nås.

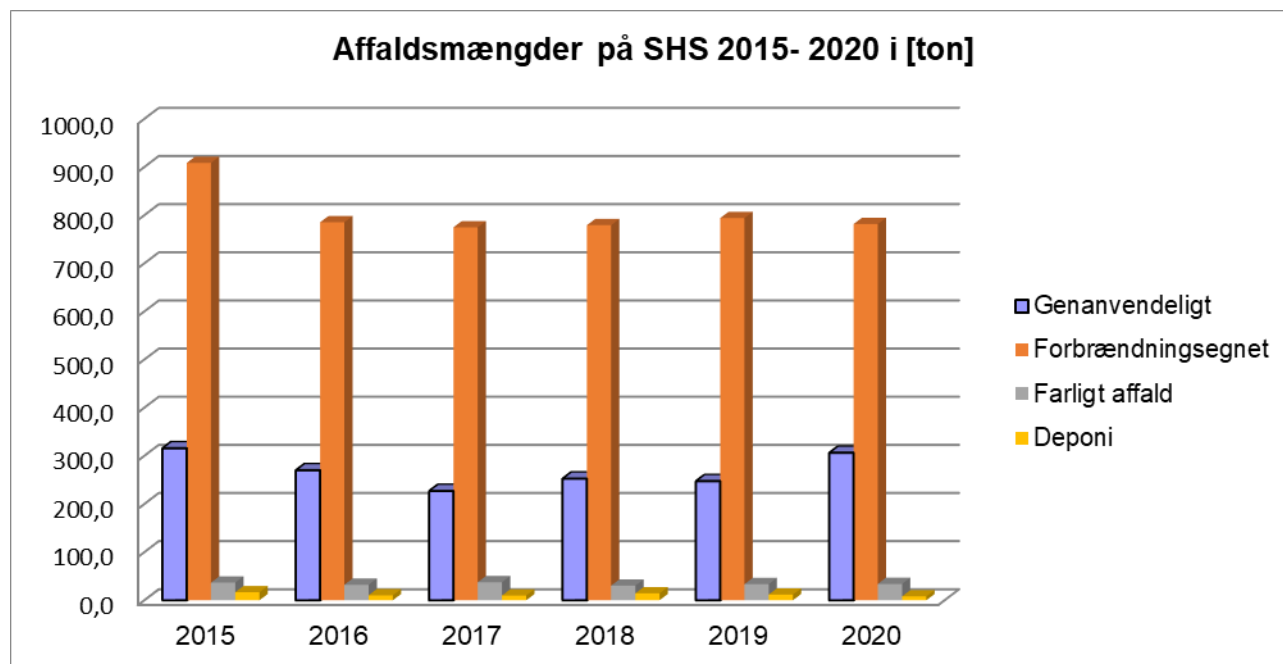
Bl.a. er der mål på affaldsområdet, disse mål er bl.a. at genanvendelsesprocenten skal hæves til henholdsvis 25 % i 2022, 30 % i 2025 og mindst 45 % i 2030 samtidig med at affaldsmængden skal reduceres med mindst 10 % i 2030, disse mål er i forhold til mængderne i 2018. I 2020 startede det regionale affaldsprojektet op, hvis formål er at sikre en ensformigt sortering på tværs af regionen samt at sikre at Regionen og dens sygehuse overholder de nye lovkrav, hvor man som minimum skal sortere ti fastlagte fraktioner. Disse ti fraktioner skal både hr. og fru Danmark sortere, men også alle virksomheder og der er ingen bagatel grænse, hvilket betyder, at alt skal frasorteres.

Affaldsfordelingen på SHS i 2020 fremgår af figur 7.

Figur 7: Viser affaldsfordelingen på Sygehus Sønderjylland i 2020.

Som det fremgår af figur 7, så blev 30 % af sygehusets affald sendt til genanvendelse i 2020, mængden af affald, som blev sendt til genanvendelse er steget med 29,1 % i 2000 i forhold til mængden i 2015, som er illustreret i figur 8. Det forbrændingsegnet er faldet i samme periode med 2,4 %.

Figur 8: Viser udvikling for affaldsmængderne i perioden 2015-2020.

Som det er illustreret på figur 8 og i Bilag 3 – ”Energi- og miljøregnskabet for sygehus Sønderjylland”, har den samlede mængde affald i 2020 været 1,8 % højere end mængden i 2019, hvis mængden, som er genereret via test centrene fratrækkes, så steg den samlede mængde med 0,2 % i 2020 i forhold til 2019. Den totale samlede mængde i 2020 er steget med 4,7 % i forhold til mængden i 2015.

I samme periode har mængden af affald, som går til forbrænding været faldet med 2,4 %. Deponi er faldet med 90 %, det skyldes bl.a. at man i Sønderborg har fået en anden modtager, således at containeren til deponi er blevet lavet om til affald til sortering, som bliver sendt til genanvendelse/materialeudnyttelse i stedet for at komme på lossepladsen. Det forventes, at blive endnu mindre, hvis SHS ændre i proceduren for, hvad der må indgå i fraktionen porcelæn, hvis termokander fjernes, så kan fraktionen porcelæn gå til materialeudnyttelse i stedet for deponi.

Mængden af farligt affald er steget med 5,3 % i perioden 2015 til 2020, det er særlig mængde af kemikalieaffald, som har været stigende.

Udviklingen i procent for de enkelte affaldstyper er endvidere oplyst i tabel 6.

Tabel 6: Viser udvikling på de enkelte affaldstyper.

Affaldstype	Forskel i % 2019 – 2020	Forskel i % 2015-2020
Genanvendeligt	13,8	29,1
Brandbart	-1,9	- 2,4
Farligt affald	0,0	5,3
Deponi	-87,6	-90,3
Total mængde	1,8	4,7

Matriklen i Tønder har en meget lille mængde kemikalie affald herunder medicinaffald, som bliver kørt til Sønderborg og indgår i Sønderborgs mængde.

I slutningen af 2014 blev Haderslev sygehus lukket og den første fase af det nye akut sygehus i Aabenraa blev åbnet, i den forbindelse flyttede der afdelinger fra Sønderborg til Aabenraa. Det betød, at nogle fraktioner blev væsentlig større end tidligere i Aabenraa. Yderligere indgår affaldsmængderne for det nye psykiatriske sygehus i Aabenraa, som blev taget i brug i 2015, i SHS's affaldsmængder.

Samlet set har SHS produceret 1.149.884,0 kg affald i 2020, og en top 10 liste over hvilke fraktioner det dækker over fremkommer i tabel 7. For første gang ses hård plast i top 10.

Tabel 7: Top 10 liste over sygehusets affaldsmængder

Affaldstype	Mængde [kg]
Samlet affaldsmængde	1.149.884
• Forbrændingsegnet*	720.880
• Pap/papir til genbrug	130.110
• Madaffald	59.965
• Jern og metal	49.042
• Klinisk risiko**	45.419
• Træ	35.410
• Makuleret papir	30.212
• Kemikalier***	25.077
• Hård Plast	9.480
• Elektronikskrot	7.920

* I værdien indgår ikke vævsaffald samt klinisk risikoaffald.

** I værdien indgår også vævsaffald.

*** I værdien for kemikalier indgår der kun kemikalieaffald, batterier og akkumulatorer.

Indkøb af produkter og engangsartikler

Sygehus Sønderjyllands centraldepot er placeret i Sønderborg. Centraldepotet indkøber hovedparten af de produkter og engangsartikler, der bliver anvendt på hele sygehuset. Depotet har ca. 1300 varenumre.

Sygehusets produkter og engangsartikler anvendes hovedsagelig til patientundersøgelse, - pleje og – behandling. Der anvendes mange engangsprodukter i patientbehandling, da infektionshygiejnen er en væsentlig del af arbejdslivet og patientens sikkerhed. Produkterne kan derfor både være sterile eller ikke-sterile varer.

Krav til leverandør.

På regionsniveau blev der i 2020 vedtaget en ny indkøbspolitik, som skal være understøttede i forhold til klimastrategien. Politiken gælder for alle institutioner, dog ikke dem, som er selvejende med driftsoverenskomst.

Mange af de indkøb der bliver foretaget, er ved regionale udbud og i disse udbud stiller regionen krav i forhold til arbejdsmiljø og det ydre miljø.

SHS havde rengøringen i udbud i efteråret 2017, og i den forbindelse blev der stillet krav til, at de anvendte rengøringsmidler skulle være miljømærket, samt at der ikke måtte være A-stoffer i produkterne jf. vejledningen for spildevandsudledning.

Transport

Sygehus Sønderjyllands placering på tværs af de tre forskellige matriklerne betyder, at afdelingsledelser, medlemmer af FMU, arbejdsmiljøorganisationen, hygiejneudvalget, læger og administrativt personale deltager i aktiviteter på flere matrikler. Samtidig deltager en del medarbejdere i møder i Regionshuset i Vejle, på de øvrige sygehuse i Regionen og i kommunerne osv.

Det betyder, at der er en del kørsel mellem matriklerne. Igennem de sidste år har alle mødelokaler fået videokonferenceudstyr, således, at møder m.m. kan holdes uden, at deltagerne skal køre efter det.

Denne mødeform har SHS's medarbejdere rigtigt fået afprøvet i 2020, hvor corona-pandemien gjorde at vi ikke måtte samles og derfor blev møder afholdt elektronisk. Denne mødeform har både sine fordele og sine ulemper, men det må forventes, at denne form også fremover vil blive benyttet i højere grad end tidligere, særlig da man spare transporttiden.

Antallet af kilometer, som medarbejderne på Sygehus Sønderjylland har kørt i 2020, som tjenestekørsel i egen bil fremgår af tabel 8.⁵

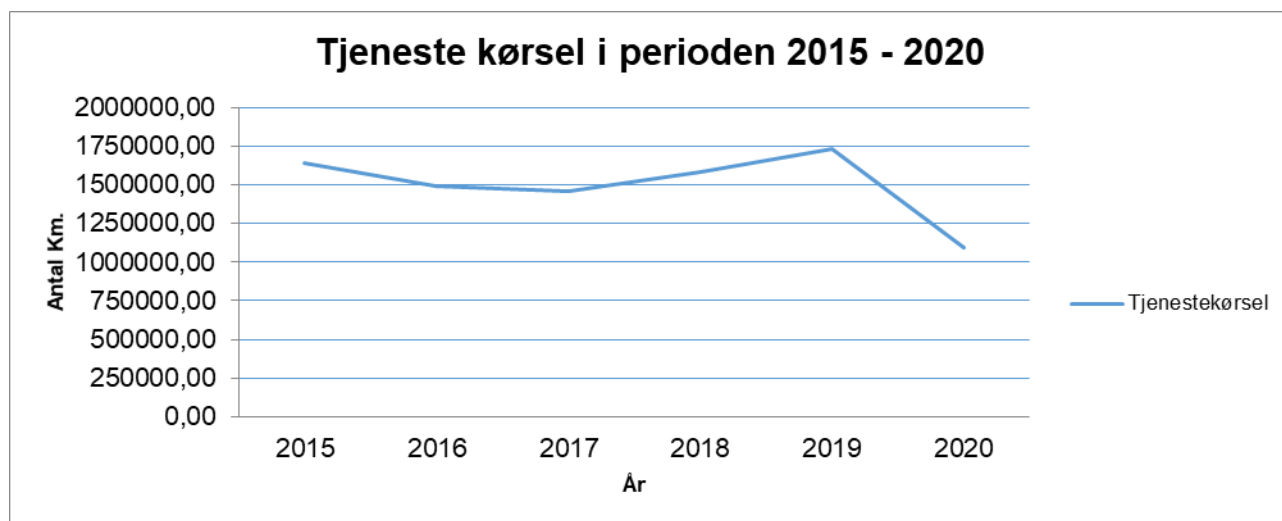
Tabel 8: Viser antal af kilometer, som medarbejderne på SHS har kørt i perioden 2015- 2020.

År	Antal kørte km	Nøgletal [km/medar.]	Forskel i %	
			År	%
2015	1.640.144,00	626,0	2015-2016	-9,1
2016	1.491.510,80	524,07	2016-2017	-9,1
2017	1.460.167,00	508,77	2017-2018	8,6
2018	1.585.647,00	529,08	2018-2019	8,9
2019	1.728.247,00	569,81	2019-2020	-36,5
2020	1.098.031	350,25	2015-2020	-33,0

Som det fremgår af tabel 8 er der sket et fald på 36,5 % i antallet af kørte km i 2020 i forhold til 2019.

I perioden 2015 til 2020 er der sket et fald i antal kørte km med 33,0 %. Det laveste niveau i antal kørte km ses i 2020, hvilket endvidere er illustreret i figur 9, som ses på nedenstående side.

⁵ Antal af km er fundet ud fra kørselsgodtgørelse.

Figur 9: Viser udviklingen i tjenestekørsel.

Transporten af post, hjælpemidler, varer og mad varetages af Logistiksservice. Logistiksservice har flere forskellige biler, som benyttes mellem de forskellige matrikler, samt til afhentning af blodprøver hos de praktiserende læger i Syd og Sønderjylland.

Teknisk service råder endvidere over en vagtbil. Kørsel- og brændstofforbruget for vagtbilen, samt de resterende forskellige biler logistiksservice råder over, fremgår af tabel 9.

Tabel 9 – Viser kørsel forbrug i perioden 2017- 2020 for varetransport, som SHS selv foretager.

Bilmærke	Registreringsnr.	2017 [km] Antal km.	2017 [liter] Brændstofs forbrug	2017 [liter] AdBlue	2018 [km] Antal km.	2018 [liter] Brændstofs forbrug	2018 [liter] AdBlue	2019 [Km] Antal km	2019 [liter] Brændstofs forbrug	2019 [liter] Adblue	2020 [Km] Antal km	2020 [liter] Brændstofs forbrug	2020 [liter] Adblue
Opel combo Solgt juli 2017	DG 93 938	30.549	3.688,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Opel combo Solgt Juli 2017	DG 93 940	25.658	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Opel combo Solgt Juli 2017	DG 93 942	32.022	2.256,21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VW Caddy Solgt aug. 2017	Vagtbil Teknisk Service Aabenraa	35.000 ⁷	1.842 ⁸	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Iveco Dayli Solgt nov. 2017	AW 92 729	60.000 ⁹	7.349,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VW Transporter (Blodbil)	BJ 22 350 (Reserve bil)	44.652	5.800,67	35,45	85.449	7.304,45	120,29	59.249	4.746,84	86,08	34.390	2.406,4	54,5

⁶ Tanket med kort fra andre biler.

⁷ Estimeret km.

⁸ Estimeret ud fra kørt km.

⁹ Antal km er skønnet, da km-tæller er defekt.

Bilmærke	Registreringsnr.	2017 [km] Antal km.	2017 [liter] Brændstofs forbrug	2017 [liter] AdBlue	2018 [km] Antal km.	2018 [liter] Brændstofs forbrug	2018 [liter] AdBlue	2019 [Km] Antal km	2019 [liter] Brændstofs forbrug	2019 [liter] Adblue	2020 [Km] Antal km	2020 [liter] Brændstofs forbrug	2020 [liter] Adblue
VW Transporter (Blodbil)	BG 84 467	92.271	8.013,94	109,51	92.271	5.741,33	100,35	80.474	6.084,05	106,59	74.544	5.698,28	107,63
VW Transporter (Reservebil)	BG 84 468	53.615	6.715,74	53,46	84.300	6.895,72	146,67	87.280	7.80,81	151,03	78.210	6.198,05	118,8
VW Transporter Købt Juli 2017	BN 54 535 (Totalskadedet i marts 2019.)	24.196	1.654,33	22,48	77.530	6.636,46	121,82	22.179	1.513,20	41,43	-	-	-
VW Transporter Købt Juli 2017	BN 54 532	39.086	2.909,54	37,4	82.140	6.589,2	276,87	77.373	5.559,62	107,3	75.033	5.375,81	102,71
VW Transporter Købt Juli 2017	BN 54 531	42.664	3.317,01	49,15	78.045	6.490,84	110,83	85.718	6.500,35	90,84	94.866	6.968,72	108,38
VW Transporter Ny ekstra bil	BN 23 114	24.287	1.969,51	23,63	64.006	5.053,56	92,95	68.474	5.109,13	93,96	76.449	5.487,61	95,4
VW Transporter Købt 2019	BZ 62 387	-	-	-	-	-	-	62.814	4.235,75	69,73	98.503	6.845,11	67,94
VW Transporter Købt 2019	BZ 62 389	-	-	-	-	-	-	41.903	3.094,03	44,42	87.346	5.847,61	114,9
Nissan Note Købt 2016	BD87830 (Kører på EI)	3.274	-	-	3.274	-	-	8.018	-	-	9.974	-	-
Ford Transit	AR 64 861 (Reservebil) Kører Covid- 19 prøver	68.597	5.483,21	-	53.214	3.777,86	-	18.189	1.534,44	-	95.946	8.222,84	-
Ford X max Solgt 2019	AK 70 272	84.748	5.444,34	-	80.689	5.209,87	-	-	-	-	-	-	-
Fiat Ducato	AX 85 798	59.754	9.271,41	-	49.384	8.002,53	-	38.938	6.574,2	-	45.828	7.264,22	-
Iverco Købt okt. 2017	BN 48 599	11.330	1.819,63	-	60.386	9.636,89	-	53.526	8.019,36	-	55.174	8.489,91	-
VW Transporter Købt i 2019	BZ 62 388	-	-	-	-	-	-	59.065	4.491,19	72,5	83.202	6.351,27	133,6
Mercedes- benz Fået foråret 2020 fra OUH	AZ 22 516	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.013	860,93	-
Vagtbil Teknisk Service	BX53024		913	16.450	27.000	3.329,01	-	30.154	3717,9 ¹⁰	-	32.830 ¹¹	4.050,07	-
Totalt	-	752.328	68.447,54	331,08	837.688	74.140,04	986,35	793.354	68.260,86	863,88	945.308	80.066,83	903,86

¹⁰ Regnet ud fra 2018 værdien, da mængden for 2019 ikke var tilgængelig ved udarbejdelsen af redegørelsen.

¹¹ Regnet ud fra brændstofforbruget, da antal km ikke var tilgængelig ved udarbejdelsen af redegørelsen.

Som det fremgår af tabel 9, har SHS valgt at udskifte de ældre Opel biler med en nyere VW- model, dels fordi de var dyre i reparation og dels fordi de var ustabile i drift. Indkøb af de nye biler er foregået efter udbud på regionalt plan.

Ydermere fremgår det af tabel 9, at der sammenlagt er blevet kørt væsentligt flere km i SHS's egne varebiler i 2020 end i de tidligere år. I forhold til 2019 er der sket en stigning på 151.954 km eller 19,2 %. Som det endvidere ses i tabel 9, så har kørsel med Covid-19 prøver gjort, at den ene bils kørselsniveau er steget med 427 % i 2020 i forhold til 2019. Samtidig med har flere af blodprøve bilerne kørt mindre i 2020 end i 2019.

2. Sygehusets miljøpåvirkninger

Sygehus Sønderjyllands aktiviteter påvirker miljøet. Det gælder både belastningen af spildevand, luften omkring bygningerne og den indirekte belastning af de produkter, som sygehuset køber og bortskaffer.

Sygehusets direkte påvirkning af luften

Varmeforsyningen i Aabenraa, Sønderborg og Tønder er fjernvarme. De er medtaget under indirekte påvirkninger, da de indgår i forsyningsselskabernes miljøregnskab.

De øvrige påvirkninger til luften kommer fra ventilation af bygninger, herunder operationsstuer, undersøgelsesstuer, toiletter, badeværelser, laboratorier, samt afdelingernes punktudsug og stinkskebe. Stinkskebe og punktudsug bidrager med kemiske stoffer, der bortventileres for at skabe et sundt arbejdsmiljø. Operationsafdelingerne bidrager med anæsthesigasser og røg/gasser fra el kirurgi.

Derudover påvirker sygehuset også luften direkte ved transport. Både den interne kørsel af varer og prøver samt kørsel i egne biler i forbindelse med møde m.v. I denne redegørelse er den belastning, som vi indirekte påvirker med i forhold til transport ikke medtaget.

Det er antaget at en middelklasse bil udleder ca. 175 gCO₂/kørt km¹² i forbindelse med udregningen af CO₂ belastningen.

Yderligere er udregningen af CO₂ belastningen af SHS's varetransport, som udføres af Logistisk Service, beregnet ud fra dieselforbruget, hvor data er fundet på produktblad for en liter diesel.¹³ Ved forbrænding af 1 liter diesel afgives der ca. 2,65 kg CO₂. I årene 2016, 2017 og 2018 er tallet fremkommet via klimakompasset, i klimakompasset regner man med at 1 liter diesel afgiver 0,003 tons CO₂.

Tabel 10: CO₂ belastningen i forhold til transport.

Emission	2016	CO ₂ [ton]	2017	CO ₂ [ton]	2018	CO ₂ [ton]	2019	CO ₂ [ton]	2020	CO ₂ [ton]
Kørt km i egne biler [km]	1.491.510,8	261,01	1.460.167,0	255,53	1.585.647	277,49	1.728.247	302,44	1.098.031	192,15
Dieselforbrug SHS's biler [L]	57.162,03	145,0	68.447,54	173	74.140,04	188	68.260,86	180,9	80.066,83	212,2
Total CO ₂ [ton]	-	406,01	-	428,53	-	465,49	-	483,33	-	404,32

Som det fremgår af tabel 10, er der i alt udledt 16,35 % mindre CO₂ i 2020 end i 2019, derudover er der sket et fald på 0,4 % i 2020 i forhold til 2016. Hvis man ser på tallene, og man gerne vil mindske CO₂ udledningen, så skal der foretages indsatser på SHS's egne biler. Derudover skal den adfærd, som har vundet frem i 2020 i forbindelse med mødeafvikling fastholdes, således at personalets kørsel i egne biler fastholdes eller minimeres.

¹² Kilde: https://www.energi2020.dk/sites/default/files/baggrundsnotat_-_hvor_klimavenlige_er_elbiler_sammenlignet_med_benzin_og_dieslebiler.pdf d. 19/3-2021

¹³ Kilde: https://erhvervsnet.yx.dk/produktinfo/Diesel_B7_DeLuxe.pdf d. 19/3-2021

Sygehusets indirekte påvirkninger af luften.

Den indirekte påvirkning af luften kommer fra de offentlige og private produktionsanlæg, der leverer elektricitet, vand og varme til sygehuset. Den største indirekte miljøpåvirkning er sygehusets el- og varmekøb.

Med baggrund i "Energinet.dk's miljødeklartion for el 2020 (125 % metode)"¹⁴, fremkommer emissionerne for SHS's elektricitetsforbrug i 2019 & 2020¹⁵ af tabel 11.

Tabel 11: Indirekte emissioner fra sygehusets elforbrug.

Emission	2019				2020			
	SBS Belastning	TS Belastning	AAS Belastning	SHS Totalt	SBS Belastning	TS Belastning	AAS Belastning	SHS Totalt
Elforbrug [kWh]	6.317.258	963.871	6.234.211	13.515.340	6.108.973	986.121	8.473.826	15.568.920
CO ₂ [kg] (Drivhusgas)	997.462	152.190	984.349	2.134.001	852.041	137.538	1.181.876	2.171.455
CH ₄ [kg] (Drivhusgas)	665	101	656	1.423	643	104	892	1.639
N ₂ O [kg] (Drivhusgas)	20	3	20	43	13	2	18	33
SO ₂ [kg]	199	30	197	427	193	31	268	492
NO _x [kg]	1.330	203	1.312	2.845	1.222	197	1.695	3.114
CO [kg]	864	132	853	1.849	772	125	1.070	1.967
Uforbrændte kulbrinte [kg]	133	20	131	285	129	21	178	328
Partikler [kg]	66	10	66	142	64	10	89	164

Som det fremgår af tabel 11, er sygehusets indirekte miljøpåvirkning steget i 2020 i forhold til 2019, hvilket bl.a. skyldes at SHS har brugt 15, 2 % mere el i 2020 end i 2019.

¹⁴ Energinet's foreløbige miljødeklaration for el, d. 17. marts 2020, dog kan den ikke længere benyttes til slutforbruget, men på tidspunktet for udarbejdelse af redegørelsen var andet data ikke til rådighed.

¹⁵ Der er medregnet et tab på 5 %.

Sygehusets varmforsyning i Sønderborg, Tønder og Aabenraa er fjernvarme. I Sønderborg er den sekundære varmforsyning gas. Da gassen leveres af Sønderborg Fjernvarme indgår gasforbruget i den købte belastning.

Emissionen for varmeforbruget ved SHS i 2019 og 2020 er beregnet ud fra at 1 GJ fjernvarme giver 24 kg CO₂¹⁶, og fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 12: Emissioner fra sygehusets varmeforbrug i 2019 og 2020.

Emission	2019				2020			
	SBS Belastning	TS Belastning*	AAS Belastning	SHS Belastning	SBS Belastning	TS Belastning*	AAS Belastning	SHS Belastning
Varmeforbrug [kWh]	14.763.631	1.575.300	8.398.260	24.737.191	13.877.963	1.385.400	8.379.360	23.642.723
Varmeforbrug olie [l]	0	0	0	0	0	0	0	0
CO₂ [Ton] (Drivhusgas)	1.276	7	726	2.009	1.199	6	724	1.930

* Sygehus Sønderjylland, Tønder's varmforsyning bliver leveret af Tønder Fjernvarmeselskab, som modtager hovedparten af varmen fra Brødrene Hartmann. Fjernvarmeselskabets egen produktion udgør få procent af den samlede varmemængde og fremstilles ved hjælp af kondenserende gaskedler.

Den industrielle overskudsvarme er i denne redegørelse neutral i forhold til belastningen af luftrecipienten.

Emissionerne fra varmeproduktionen er alene baseret på fjernvarmeselskabets egen produktion. I denne redegørelse fastsat til 5 % af husets forbrug.

¹⁶ Kilde: <https://ens.dk/service/statistik-data-noegletal-og-kort/noegletal-og-internationale-indberetninger> d. 1. marts 2021

Sygehusets jordforurening og udledninger til jord

Der foregår ikke aktiviteter og processer på Sygehus Sønderjylland, der giver anledning til risiko for jordforurening. Oplag af kemikalier foregår i tanke og beholdere med spildbakke.

Sygehusets kemikalieaffaldsdepoter er indrettet, så eventuelt spild bliver opsamlet. Der er ikke afløb til kloak.

I Tønder er den 20 m³ fritstående tank suget tom og vasket indvendig. Tanken er blevet sløjfet og erstattet af en 1.100 liters overjordisk tank.

I Aabenraa er der en dieselolietank på 11,3m³, til oplag af brændstof til nødgeneratoranlæg. Der har været foretaget tankinspektion, jf. Tankbekendtgørelsen, i 2009. Det er blevet besluttet, at tanken skal sløjfes og erstattes af en mindre tank. Ved udarbejdelse af denne redegørelse er arbejdet med tanken fuldført.

I Sønderborg har man en 20m³ jordtank til oplag af fyringsolie, til nøddrift af kedelanlæg, hvis der er nedbrud på både fjernvarme samt gasforsyning. Der har været foretaget tankinspektion, jf. Tankbekendtgørelsen, i 2010. Tanken blev tømt og sløjfet i 2019 og erstattet af en mindre tank. Desuden er der to olietanke en på 5.900 liter, og én på 1.200 l, til nødgeneratoranlægget i Sønderborg. Alle er registrerede.

Sygehusets belastning af spildevandet med kemikalier og lægemidler

Alle Sygehus Sønderjyllands afdelinger har afløb til kloaksystemet. Der er sanitære afløb, gulvafløb og afløb fra udstyr og anlæg, der forbruger vand.

Det antages, at den største kemiske belastning i spildevandet kommer fra patienter i medicinsk behandling. Patienter i cytostatikabehandling og patienter, der tager medicin, herunder antibiotika, belaster spildevandet.

Desinfektion af sengestuer og badeværelser er en vigtig opgave. Der anvendes i de fleste tilfælde ikke klor til desinfektion af patientstuer og badeværelse. Der anvendes mere miljøvenlige desinfektionsmidler, og de fleste af sygehusets rengøringsmidler er miljøvenlige produkter uden allergener. Coor A/S overtog rengøringsopgaverne hos Sygehus Sønderjylland tilbage i 2011. Coor A/S bruger en meget begrænset mængde af kemikalier og vand, da de i stedet anvender deres intelligente rengøringsystem "Viima", som er den nyeste generation af mikrofibere / kompositfibre. De lover herved en bedre rengøring, samt en reduktion af miljøbelastningen.

Sygehusets laboratorier udleder kun en meget begrænset mængde kemikalier til afløbet. Sygehuset har analyseudstyr, der forsynes med vand og har afløb til kloak.

Analyser gennemføres i automatiske anlæg med systemer til opsamling af reagenser. Blodprøver og anvendte analysevæsker bliver bortskaffet, som kemisk affald eller som klinisk risikoaffald.

Tilbage i 2012 meddelte Sønderborg kommune, at man startede arbejdet med en spildevandstilladelse for sygehuset i Sønderborg. Sygehuset havde deadline 1. april 2013, hvor den spildevandstekniske redegørelse for matriklen skulle sendes til Sønderborg kommune. Sygehus Sønderjylland modtog 3. juli 2017 en tilladelse til afledning af hospitalsspildevand fra Sønderborg Sygehus. Tilladelsen indeholder en række vilkår, samt information omkring håndtering og kontrol af disse vilkår.

Tilbage i 2013 meddelte Aabenraa kommune, at sygehuset skulle ansøge om tilslutning af spildevand, deadline var 20. december 2013. Derudover skulle sygehuset udarbejde en spildevandsteknisk redegørelse. Første redegørelse omhandlede det eksisterende sygehus, og deadline for aflevering var 1. august 2014. Sygehuset fik en spildevandstilladelse for det eksisterende sygehus i foråret 2016. Redegørelsen for "Fase 1 & Fase 2" blev indsendt 1. dec. 2016 til Aabenraa kommune. SHS har i løbet af 2017 og 2018 været i dialog med kommunen og eftersendt yderligere informationer, men har endnu ikke modtaget en tilladelse for udledning af spildevand for det samlet somatiske sygehus.

3. Internt beredskab.

Den interne beredskabsplan

Der findes en intern beredskabsplan for hver enkel matrikel. I beredskabsplanen er en katastrofe defineret som en hændelse, der påvirker den normale drift på den enkelte matrikel. Beredskabsplanen beskriver organiseringen af opgaver, der iværksættes, når der på eller i sygehusets omgivelser sker hændelser, som medfører, at den normale drift eller patientbehandling bliver påvirket i kortere eller længere periode.

Uheld og driftsforstyrrelser

I 2020 er der ikke blevet registreret nogle miljøuheld.

Tilbage i 2019 blev der registreret et forhold, som gav anledning til et miljøuheld, dette skete i Sønderborg. En utæt ventil var skyld i, at der løb dieselolie ud, dieselolien bliver brugt til nødgeneratoren. I det rum, hvor nødgeneratoren står er der lavet nogle foranstaltninger, således at der ikke kan løbe vand ind i rummet, desværre viste det sig ved dette uheld, at væske inde i rummet kan løbe ud via denne foranstaltning og ned i en overfladevandsbrønd, som leder ned til Allsund.

Der er sidenhen blevet foretaget ændringer i rummet, således at væske inde fra rummet ikke kan blive ledt ud til en spildevandsbrønd/overfladevands brønd.

Derudover er der blevet lavet en retningslinje i forhold til miljøuheld på SHS.

Håndtering af miljø relaterede risikoforhold.

I 2020 har der ikke været registreret forhold på miljøområdet, som giver anledning til at iværksætte forebyggende initiativer omkring håndtering af miljørelaterede risikoforhold.

7. Miljøindsatsen 2020.

Da miljø- og klimaudvalget blev sat på pause betød det at der ikke blev udarbejdet nye mål for 2018, 2019 og 2020.

I juni 2019 havde det forhenværende miljø- og klimaudvalget opstartsmøde og her blev medlemmerne orienteret om, at man på regional plan skulle have udarbejdet en klimastrategi og at formanden for miljø- og klimaudvalget var blevet valgt til at sidde med i den tvær organisatoriske styregruppe i regionen.

I slutningen af maj 2020 godkendte regionsrådet den nye klimastrategi, samtidig med besluttede Direktionen på SHS, at der skulle laves et nyt klima- og miljøudvalg, hvor der skulle indgå flere repræsentanter både fra ledelsen og fra medarbejdersiden end der gjorde i det forhenværende udvalg. Klima- og miljøudvalget havde opstartsmøde i december 2020.

Det er påtænkt, at klima- og miljøudvalget får ansvaret for, at få implementeret de tiltag, der skal til for at nå de opstillede mål i klimastrategien.

Men selvom SHS ikke har haft nye indsats områder, er arbejde på miljøområdet fortsat, bl.a. ved at holde fokus på nogle af de tidligere indsatsområder. Herunder kan nævnes;

- Reduktion af madaffald/madspild
- Generel affaldshåndtering
- Energiområdet
- Uønskede stoffer

Madaffald/ madspild

Tilbage i begyndelsen af 2016 blev der sat fokus på at få reduceret mængden af madaffald/madspild. Dette lykkedes til fulde gennem en række forskellige initiativer, der blev implementeret i løbet af årets gang. Målet var en reduktion af mængden af madaffald/madspild på 15 %, men det lykkedes SHS at nedbringe mængden med hele 44 % i 2016 i forhold til mængden i 2015. Måden hvorpå det lykkedes SHS, at nedbringe mængden af madaffald/ madspild var ved at indføre et nyt bespisningskoncept, hvor patienterne selv kunne bestemme, hvad de havde lyst til at spise.

Derudover arbejdede køkkenpersonalet på, at ændre deres adfærd således, at mindst muligt mad gik til spilde. Køkkenet samarbejdede med de enkelte afsnit om tilpasning af måltidsvognene, således at der ikke bliver fremstillet større mængder mad end nødvendigt.

De selvsamme tiltag er blevet opretholdt i de efterfølgende år, men der skete en stigning i 2017 på 17 % i forhold til 2016. Mængden af madaffald faldt igen i 2018, dog oplevede SHS en stor stigning igen i 2019 særlig på matriklen i Aabenraa. Grunden til denne store stigning skal findes i, at køkkenet har haft en kværn, hvor væsken blev presset ud af maden, så det kun var tørstoffet, som blev bortskaffet via affaldssystemet. Denne kværn gik i stykker i juli måned og det ses tydeligt på tallet i efteråret. Mængden af madaffald steg i 2019 med 36 % i forhold til mængden i 2018. I 2020 steg mængde af madaffald yderligere til et højere niveau end i 2015. Mængden steg med næsten 26 % i 2020 i forhold til 2019 og i forhold til 2015 steg mængden med 6,6 %, hvilket betyder, at det ikke har været muligt at fastholde målet fra 2016.

Stigningen i Aabenraa i 2020 skyldes den omtalte kværn på forrige side, køkkenet har arbejdet på at finde en ny løsning, men har grundet corona-pandemien ikke haft mulighed for at komme rundt og se de anlæg, som kunne være en løsning.

Stigningen i Sønderborg i 2020 skyldes bl.a. corona nedlukningen, da der kom færre patienter og dermed mindre afsætning af varer i restauranten. Derudover oplever køkkenet, at gigthospitalets buffetløsning har givet stort madspild, så køkkenet har arbejdet på at justere mængderne der bliver leveret og kører pt. bakkservering grundet coronaen. Køkkenet har en forventning/formodning om, at denne løsning vil give mindre madaffald.

I de sidste par år har køkkenet desuden haft fokus på emballagen til to go retterne, da der bliver brugt plastemballage og der bliver produceret 100.000 to go retter om året.

I 2019 blev bunden skiftede ud, til at bestå af et materiale, som var lavet af bl.a. palmeblade og restproduktet fra sukkerrørsproduktionen. Disse bakker kan bortskaffes via kompost, men p.t. har sygehuset ikke denne fraktion.

Låget er stadigvæk lavet af plast, som oftest ikke kan gå til genanvendelse, da det er forurenede med madrester.

Affaldshåndtering

Gennem en længere årrække er der blevet arbejdet på at få ensrettet affaldssorteringen og affaldshåndteringen ved SHS, bl.a. ved at fremstille en fælles sorteringsvejledning der udkom første gang i 2010. Yderligere blev der i 2010 indført etikettesystem til kemikalieaffald, der er med til at sikre en korrekt håndtering af affaldet. Etikettesystemet har fortsat fungeret godt i 2020, og bliver løbende tilrettet.

Som tidligere beskrevet, startede Servicecenteret tilbage i 2011 et større projekt op omkring portørernes arbejdsmiljø. Dette har igennem 2011 udviklet sig til et projekt omhandlende, arbejdsmiljø, affaldshåndtering og sortering. SHS har i samarbejde med virksomhederne WPM og Aletica fundet nye løsninger på både arbejdsmiljø- og affaldsproblemer. Disse løsninger blev taget i brug i slutningen af 2012, og det var forventet at det gav en bedre arbejdsgang i dagligdagen, samt en væsentlig bedre affaldssortering. Det betød bl.a. også at genbrugsfraktionen blev større og forbrændingsfraktionen blev mindre i forhold til de forgange år.

Som et led i at opnå målet om en bedre affaldshåndtering, blev de interne audits i affaldsgårdene iværksat. Formålet med disse interne audit er at se, hvordan det går med sorteringen herunder særlig slutsorteringen af affald. Dette værktøj har været med til at opretholde fokus på området, og patientservice, som kører affaldet internt i huset bruger de interne audit rapport aktivt.

Tilbage i 2016 besluttede Miljø- og klimaudvalget, at sygehuset i Aabenraa skulle frasortere hård plast ligesom det var tilfældet i Sønderborg. Derudover kom frasortering af printerpatroner i system, og de går nu til genbrug i stedet for at blive afbrændt.

Der er i løbet af 2020 ikke foretaget væsentlige ændringer i måden, hvorpå affaldet på SHS sorteres og/eller håndteres. Dog blev der i Sønderborg i 2019 skiftet modtager af bl.a. jern, træ og deponi.

Deponicontaineren er blevet til "affald til sortering", dette har bl.a. gjort at mængde af affald, som går til genanvendelse er steget.

De interne audits har gennem 2020 generelt set pæne ud, hvilket giver en indikation på, at arbejdsindsatsen i de forgangne år har båret frugt. Dog er der altid plads til forbedringer på affaldsområdet, og SHS har fortsat et ønske om at reducere mængden af affald der produceres, samt at levere så pæn en slutsortering som muligt.

I 2020 har SHS arbejdet med et ønske fra patientservice, som var at vi skulle have fundet en anden løsning på de små fraktioner, da det vi fik indført tilbage i 2012 ikke fungerer optimalt. Dette ønske, er vi ikke kommet i mål med, dette skyldes flere barrierer bl.a. plads i AGV rum, samt at det p.t. ikke er muligt at få en affaldscontainer, som kan indeholde 4 rum og uden at gå på kompromis med arbejdsmiljøet.

SHS vurderer løbende muligheden for yderligere tiltag vedr. frasortering af genanvendelige fraktioner, men har i løbet af 2020 ikke påbegyndt frasortering af nye fraktioner. Frasorteringen af yderligere genanvendelige fraktioner er et krav, som er kommet i forbindelse med den nye affaldsbekendtgørelse, så SHS skal inden udgangen af 2022 frasortere de ti fastlagte fraktioner, hvoraf de fleste allerede bliver frasorteret i dag.

Energiområdet

Energiområdet er et område, som er blevet arbejdet med siden slutningen af 1980'erne. Dengang indsamlede Sønderjyllands Amt energidata, og der blev gennem årene sparet mange penge på el- og varmekøb. I dag er de initiativer med kort tilbagebetalingstid gennemført.

Regionen opsætter fortsat mål for energiområdet, som SHS skal efterkomme, da energiområdet er et område, der fortsat skal arbejdes med, bl.a. fordi priserne formentligt vil stige de kommende år. Siden 2016 har regionen årligt givet en pulje til energiforbedringer, de første tiltag ses også af energimængden, men da SHS har taget 25.000 m² i brug er den besparelse blevet ædt af forbruget til den nye bygning. Da det p.t. ikke er muligt at se, hvor meget det enkelte projekt har givet i reduktion, da målerstrukturen ikke er tilgængelig på dette niveau.

I 2020 blev der arbejdet aktivt med energiområdet, hvor SHS igangsatte flere forskellige projekter, som forventes at sikre et fald i både kWh og i CO₂. Projekterne fremgår af tabel 13.

Tabel 13: Viser de projekter, der har været i 2020, hvor af flere forventes at have en positiv virkning på energiforbruget.

Matrikel	Projekt	Krav/Forbedring	Matrikel	Projekt	Krav/Forbedring
Aabenraa	Affugtning Sterilcentral	Nationale krav	Aabenraa	UPS på CTS	El- sikkerhed
Aabenraa	Ambulanceporte	Energibesparelse	Aabenraa	Vekslerdrift på fjernvarmen	Bedre styring af forbrug.
Aabenraa	Dørautomatik	-	Aabenraa	VVS ventilation Teknisk/Kapel	Energibesparelse
Aabenraa	Ekstra tørkøler	Behov for mere køling, da klimaet bliver varmere.	Sønderborg	Affugtning ventilation	Nationale krav
Aabenraa	El-tavler i kapel/teknisk teknikrum	-	Sønderborg	Dørautomatik	-
Aabenraa	Epoxy gulve	Forbedring af b.la. Støjgener ved kørsel pga. slidt gulv.	Sønderborg	Grafisk brugerflade adgangskontrol	Brand og redning
Aabenraa	Grafisk brugerflade adgangskontrol	Brand og redning	Sønderborg	Udskiftning af fedtudskiller	Påbud fra kommunen, kan ikke overholde grænseværdi.
Aabenraa	Inergen el og krydsfeltavler	Bygningsreglement	Sønderborg	LED teknik og tunnel	Ca. 50 % el besparelse
Aabenraa	LED L & F huset	Ca. 50 % el besparelse	Sønderborg	UPS på Serverrum	El- sikkerhed
Aabenraa	Lys parkeringsplads	El besparelse	Sønderborg	Varmvands veksler	Ca. 30 % varme besparelse på varmt vand.
Aabenraa	P-plads L & F huset	-	Sønderborg	Ventilation bygning 36.01	Ca. 35 % el besparelse
Aabenraa	Udskiftning af diesel jordtank	Risiko for jordforurening	Tønder	LED lys gangarealer	Ca. 35 % el besparelse.

Uønskede stoffer

På SHS anvendes der forskellige kemiske produkter. Nogle anvendes til desinfektion, andre til rengøring og endeligt anvendes der mange forskellige reagenser og kemiske stoffer i de forskellige laboratorier. Mange af disse reagenser opbevares i små kassetter, som sættes på de forskellige analysemaskiner.

SHS anvender i dag et kemikaliestyresystem, der blev taget i brug tilbage i 2007.

Kemikaliestyresystemet består af en kemikalieoversigt samt kemikalieplancher, der indeholder alle de kemikalier der anvendes på de enkelte afsnit. Både oversigten og plancherne bliver løbende opdateret, når der kommer nye produkter til, samt når produkter substitueres af nye alternativer.

Planchesystemet har afløst afdelingernes arbejdspladsbrugsanvisninger, og er mere pædagogisk opbygget, hvilket fremmer sikkerheden og sundheden i forbindelse med personalets arbejde med kemikalier.

Kemikalieoversigterne og plancherne udformes af miljø- og energikoordinatoren ved SHS, og bliver efterfølgende lagt ud på sygehusets intranet, hvor det også er muligt, at finde sikkerhedsdatablade på produkter fra Centraldepotet.

For at kemikaliestyresystemet er brugbart på de enkelte afsnit arbejdes der løbende på at tilpasse og opdaterer plancherne således det giver mening i dagligdagen, f.eks. kan nævnes, at der på et afsnit var et ønske om, at plancherne blev forstørret for at fremme brugervenligheden.

I 2020 er både sikkerhedsdatablade, oversigte og plancher blevet opdateret.

Tilbage i juli 2019 kom der lovændringer for det kemiske arbejdsmiljø, det betød at de traditionelle arbejdspladsbrugsanvisninger udgik, dog er det valgt på sygehus Sønderjylland at afdelingernes plancher fortsat giver god mening i forhold til at understøtte den mundtlige oplæring.

Et krav, som man tidligere har været fritaget for, kom i spil i forbindelse med lovændringen nemlig den kemiske APV/ kemisk risiko vurdering. Øvelsen er, at afdelingerne skal vurdere deres arbejdsprocesser, hvor der indgår kemi. Vurderingen skal indeholde syv vurderingselementer, for at lette dette arbejde er der blevet lavet et vurderingsskema, som afdelingerne kan benytte.

Miljøministeriet har udformet en liste over uønskede stoffer, hvorpå nogle af de kemiske produkter og reagenser, som SHS anvender, er nævnt. Stoffer som SHS anvender, fremgår af tabel 14.

Tabel 14 – Stoffer der anvendes på SHS, der er på Miljøministeriets liste over uønskede stoffer.

Stofnavn	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Farlighed
	Mængde [L]	Mængde [L]	Mængde [L]	Mængde [L]	Mængde [L]	Mængde [L]	
Formaldehyd	1239,52 (depotet) 1600 (patologisk) Totalt: 2839,52	1838,68 (patologisk)	344 (depotet) 1903,02 (patologisk) Totalt: 2247,02	1.375,98 (patologisk)	1515,25 (apoteket) 1.983,04 (Patologisk) Totalt: 3498,29	1.279,9 (apoteket) 1.800,6 (Patologisk) Totalt: 3.080,5	Stoffet optræder på HK, BV, KL, GV, LOUS og 1669 – listen.
Methanol	40	10	0	20 (patologisk) 190 (Biokemisk) Totalt: 210	10 (patologisk) Totalt: 10 ¹⁷	40 (Patologisk) 175 (Biokemisk) Totalt: 215	Stoffet optræder på HK, LOUS, Effektlisen, BV, GV og LO.
Abs. Alkohol 96 %	1.300	1.275	1.125	1.100	1.220	800	Stoffet optræder på HK, BV, GV og LO.
Abs. Alkohol 99 %	5.850	5.500	4.940	5.275 (patologisk) 57(Biokemisk) Totalt: 5.332	5.725	5.600 (Patologisk) 75 (Biokemisk) Totalt: 5.675	Stoffet optræder på HK, BV, GV og LO.
Xylen	-	200	125	220	1.510	240	Stoffet optræder på HK, LOUS, Effektlisen, BV, GV & LO.

HK: Listen over Harmoniseret Klassificering (CLP Annex VI)

GV: AT's Grænseværdiliste

BV: B- værdivejledning

LOUS: Listen over uønskede stoffer.

KL: AT's Kræftliste

LO: AT's vejledede liste over organiske opløsningsmidler.

1669 – Listen: Bekendtgørelse om kvalitetskrav for vandområder og krav til udledning af visse farlige stoffer til vandløb, søer eller havet.

Som det ses i tabel 14 har forbruget af de uønskede stoffer, stort set ligget stabil i de sidste seks år.

¹⁷ Ved udarbejdelsen af redegørelse har det ikke været muligt at få mængder fra Biokemisk.

Yderligere anvender SHS en række hjælpemidler, der bliver indkøbt via centraldepotet. Herunder kan nævnes; sprit, rengøringsmidler til bækkenskyller, instrumentopvaskere, o. lign. Disse hjælpemidler er alle oplyst i tabel 15, hvor kosmetiske produkter, som udgangspunkt ikke er medtaget, dog med undtagelse af håndsæbe.

Tabel 15: Mængde af hjælpemidler, der anvendes ved SHS i perioden 2015 - 2020.

Intern varenr.	Navn	Funktion	Mængde 2015	Mængde 2016	Mængde 2017	Mængde 2018	Mængde 2019	Mængde 2020	Farlighed
100280 (1 liter.)	Hospitalssprit 70 %	Sprit til desinfektion	5.947 [L]	4.636 [L]	4.087 [L]	3.026 [L]	3.187 [L]	4.661 [L]	Stoffet optræder på HK og GV. Flam. Liq. 3, H226 Eye Irrit. 2, H319
185890	Sprit, denaturet	Sprit til desinfektion	0,5 [L]	10 [L]	19 [L]	8 [L]	13 [L]	6 [L]	Stoffet optræder på HK og GV. Flam. Liq. 3, H226 Eye Irrit. 2, H319
105258 (600 ml)	Hånddesinfektion 85 %	Hånddesinfektions- middel	397 [L]	365,5 [L]	452 [L]	765,6 [L]	883,2 [L]	3.461,4[L]	Stoffet optræder på HK, GV og LO. Biocid. Flam. Liq. 2, H225 Eye Irrit. 2, H319
105262 (120 ml.)	135,6 [L]		95,3 [L]	140 [L]	136,7 [L]	125,4	481,32 [L]		
117269 (1000 ml.)	10.782 [L]		9.999 [L]	10.608[L]	5.418 [L]	10.250	19.354 [L]		
117220 (1000 ml.)	Hånddesinfektion 85 % + 0,5 % klorhexidin	Hånddesinfektions- middel	930 [L]	816 [L]	912 [L]	857 [L]	1.115	840 [L]	Stoffet optræder på HK, GV og LO Biocid. Flam. Liq. 2, H225 Eye Irrit. 2, H319 Aquatic Chronic 3, H412

Intern varenr.	Navn	Funktion	Mængde 2015	Mængde 2016	Mængde 2017	Mængde 2018	Mængde 2019	Mængde 2020	Farlighed
100312 (1000 ml.)	Håndsæbe (Mild)	Håndsæbe	5.886 [L]	5.352 [L]	5.172 [L]	2.658 [L]	5.513 [L]	7.566 [L]	Kosmetisk produkt.
101847 (Dåse 150 stk.)	Overflade-desinfektionsserviet	Overflade-desinfektion	7.004 [dåser]	7.709 [dåser]	9.526 [dåser]	7.714 [dåser]	11.882 [dåser]	9.175 [dåser]	Stoffet optræder på HK, GV og LO Flam. Liq. 2, H225 Eye Irrit 2, H319
102955 (100 stk./pak)	Desinfektionsserviet (Lilla pakke)	Desinfektion til hud	2.663 [pakker]	2.577 [pakker]	2.650 [pakker]	2.883 [pakker]	2.830 [pakker]	3.424 [pakker]	Stoffet optræder på HK og LO Flam. Liq 2, H225 Eye Irrit. 2, H319 STOT SE 3, H336
105255 (50 stk./pak)	Desinfektionsserviet (Gul/grøn pakke)	Desinfektion til hud	0 [pakker]	696 [pakker]	497 [pakker]	817 [pakker]	849 [pakker]	901 [pakker]	Stoffet optræder på HK og LO Biocid Flam. Liq 2, H225 Aquatic Chronic 2, H411.
105260 (100 stk. / pak)	Desinfektionsserviet (grønlig pakke)	Desinfektion til hud	7.414 [pakker]	6.279 [pakker]	8.870 [pakker]	6.739 [pakker]	8.890 [pakker]	8.786 [pakker]	Stoffet optræder på HK og LO Biocid Flam. Liq 2, H225 Aquatic Chronic 2, H411.
105272 (50 stk./ pak.)	Desinfektionsserviet (grøn pakke)	Desinfektion til hud	15 [pakker]	10,5 [pakker]	17,5 [pakker]	5 [pakker]	28 [pakker]	72 [pakker]	Stoffet optræder på HK og LO Biocid Flam. Liq 2, H225

Intern varenr.	Navn	Funktion	Mængde 2015	Mængde 2016	Mængde 2017	Mængde 2018	Mængde 2019	Mængde 2020	Farlighed
117268 (100 stk./pak)	Desinfektionsserviet (grå pakke)	Desinfektion til hud	624 [pakker]	1.058 [pakker]	916 [pakker]	805 [pakker]	806 [pakker]	889 [pakker]	Stoffet optræder på HK og LO Biocid Flam. Liq 2, H225
128761 (5 stk./pak)	Wet Wipe desinfektions klude med klor	Overflade-desinfektion	2849 [pakker]	1.928 [pakker]	1.956 [pakker]	4.080 [pakker]	1.886,4 [pakker]	1.834 [pakker]	-
132362 (25 stk./pak)	Wet Wipe desinfektions klude med ethanol	Overflade-desinfektion	1.401 [pakker]	1.893 [pakker]	3.407 [pakker]	5.036 [pakker]	5.720 [pakker]	4.496 [pakker]	Stoffet optræder på HK og LO Flam. Liq 2, H225.
132621 (10 stk./pak)	Wet Wipe desinfektions klude med klor	Overflade-desinfektion	209 [pakker]	1.986 [pakker]	7.790 [pakker]	1.371 [pakker]	735 [pakker]	1035 [pakker]	-
143243 (25 stk./pak)	Wet Wipe desinfektions klude Universal.	Overflade -desinfektion	3.868 [pakker]	3.693 [pakker]	8.720 [pakker]	4.105 [pakker]	11.000 [pakker]	14.802 [pakker]	-
185801 (20 stk./pak)	Wet Wipe desinfektions klude Universal. (maxi)	Overflade-desinfektion	2.905 [pakker]	3.566 [pakker]	3.029 [pakker]	3.643 [pakker]	4.523 [pakker]	5.104 [pakker]	-
100570 (8 ml.)	Korrektionspen	Rettelak	0,66 [L]	0,37 [L]	0,71 [L]	0,64 [L]	0,32 [L]	0,15[L]	Stoffet optræder på GV. Flam. Liq. 2 H225 Skin Irrit. 2 H315 STOT SE 3 H336 Aquatic Chronic 2 H411
115939 (20 ml.)	Rettelak med pensel	Rettelak	1,46 [L]	0,5 [L]	0,46 [L]	0,18 [L]	0,06 [L]	0,06 [L]	Stoffet optræder på LO. Xn, N, Xi, F (de gamle faremærker)
116868	Deconexx Power Reng.	Instrument rengøring	0 [L]	160 [L]	0 [L]	0 [L]	0 [L]	0 [L]	-

Intern varenr.	Navn	Funktion	Mængde 2015	Mængde 2016	Mængde 2017	Mængde 2018	Mængde 2019	Mængde 2020	Farlighed
117105 (5 L. dunk)	Suma med super plus	Rengøringsmiddel til bækkenskyller	910 [L]	615 [L]	955 [L]	690 [L]	285 [L]	320 [L]	Stoffet optræder på HK og GV. Skin Irrit 2, H315 Eye Irrit 2, H319 Met Corr 1, H290
199867 (Dunk 5 L.)	Suma med super LPH	Instrument rengøring	1.550 [L]	1.425 [L]	1.650	855	670 [L]	510 [L]	Stoffet optræder på HK og GV. Met Corr 1, H290
117118 (Dunk 1,5 kg)	Suma Base Free M4	Opvaskemiddel (pulver)	222 [kg]	204 [kg]	195 [kg]	119 [kg]	150 [kg]	142 [kg]	Stoffet optræder på HK. Eye Dam 1, H315
117193 (Dunk 5 L)	Suma med rinse	Afspændingsmiddel	285 [L]	155 [L]	275 [L]	175 [L]	185 [L]	180 [L]	-
119366 (Dunk 5 L) + 159164 (Dunk 10 L)	Suma Nova L6	Instrument rengøring.	265 [L]	215 [L]	150 [L]	170 [L] + 1660 [L] Totalt: 1.830 [L]	175 [L] + 2.580[L] Totalt: 2.755 [L]	175 [L] + 2.200 [L] Totalt: 2.375 [L]	Stoffet optræder på HK og GV. Skin Corr 1A, H314 Met Corr 1, H290
117195 (Dunk 5 L)	Suverent	Universal rengøring.	350 [L]	240[L]	515 [L]	135 [L]	85 [L]	15 [L]	Stoffet optræder på HK.
119132 Varierer i str.	Neutral tøjvask	Tøjvask	159 [stk.]	108 [stk.]	103 [L]	42 [L]	51,3 [kg]	71 [stk.]	Stoffet optræder på HK. Eye Irrit 2, H319
119150 (Dunk 1 L.)	Håndopvaske middel	Opvaskemiddel	448 [L]	386 [L]	420 [L]	374 [L]	490 [L]	555 [L]	-

Intern varenr.	Navn	Funktion	Mængde 2015	Mængde 2016	Mængde 2017	Mængde 2018	Mængde 2019	Mængde 2020	Farlighed
119164	Klorin	Desinfektionsmiddel	30 [L]	21 [L]	4,5 [L]	1,5 [L]	4 [L]	15 [L]	Stoffet optræder på HK og GV. Eye Irrit 2, H319
119173 (30 stk./pak)	Opvasketabs	Opvaskemiddel	216 [pakker]	581 [pakker]	609 [pakker]	406 [pakker]	669 [pakker]	835 [pakker] a 80 stk.	Stoffet optræder på HK. Eye Irrit 2, H319
106544 (80 stk. / pak)	Opvasketabs	Opvaskemiddel	-	-	-	48 [pakker]	59 [pakker]	65 [pakker]	Stoffet optræder på HK. Eye Irrit 2, H319
119426	Afkalker Calc Free	Afkalker	460 [L]	307 [L]	337 [L]	290 [L]	313 [L]	247 [L]	Stoffet optræder på HK og GV. Skin Corr 1B, Eye Dam 1, H318, H314
142409 (20 l / Stk.)	Rapide PA part A og Part B	Instrument rengøring	6.440 [L]	4.540 [L]	3.120 [L]	3.020 [L]	3.000 [L]	2.940 [L]	Stoffet optræder på GV. Ox. Liq. 2 H272 Org. Perox. G -Met. Corr. 1 H290 Skin Corr. 1A H314 Eye Dam. 1 H318 Skin Irrit. 2 H315 Eye Dam. 1 H318
142525 (3,8 l/stk)	Intercept	Instrument rengøring	114 [L]	106,4[L]	114 [L]	98,8 [L]	87,4 [L]	60,8	Stoffet optræder på HK. Skin Irrit 2, Eye Irrit 2, H319, H315

Intern varenr.	Navn	Funktion	Mængde 2015	Mængde 2016	Mængde 2017	Mængde 2018	Mængde 2019	Mængde 2020	Farlighed
157187 (500 g)	Brun sæbe ¹⁸	Rengøringsmiddel	360 [kg]	735 [kg]	405 [kg]	495 [kg]	345 [kg]	195 [kg]	Stoffet optræder på HK og GV. Skin Irrit 2, H315 Eye irrit 2, H319
185849 (1000 ml)	Suma select free A7	Afspænding til opvask.	75 [L]	105 [L]	74 [L]	63 [L]	77 [L]	127 [L]	Stoffet optræder på HK og GV. Skin irrit 2, H315 Eye irrit 2, H319.
119194 (500 ml)	Rensebenzin	Opløsningsmiddel	2,5 [L]	0,5 [L]	5 [L]	3,5 [L]	½ [L]	1 [L]	Stoffet optræder på HK, GV og LO Flam liq 2, H225 Asp. Tox 1, H304 Aquatic Chronic 2, H411.
238935 (100 ml.)	Neglelak fjerner uden acetone.	Opløsningsmiddel	2,0 [L]	2,7 [L]	4,4 [L]	3 [L]	2,3 [L]	2,3 [L]	-
137317 (100 ml.)	Lugtfjerner R10	Lugtfjerner	6,1 [L]	8,9 [L]	18 [L]	6,7 [L]	8,4 [L]	10,4 [L]	-
137320 (500 ml.)	Smelloff	Lugtfjerner	84,5 [L]	85,5 [L]	107 [L]	123,5 [L]	124 [L]	117 [L]	-
117200 (5 l/stk.)	Neodisher Z	Afspændings-Middel	-	-	-	-	-	60 [L]	Stoffet optræder på HK. Eye irrit 2, H319.
245878 (5 l/stk.)	Neodisher Mediclean Forte	Instrument rengøring	-	-	-	-	-	80 [L]	-

¹⁸ De små 500 g poser med brun sæbe bruges som varme/kølemiddel til at afhjælpe lokale smerter.

HK: Listen over Harmoniseret Klassificering (CLP Annex VI); BV: B- værdivejledning; KL: AT's Kræftliste; GV: AT's Grænseværdiliste
LOUS: Listen over uønskede stoffer.; 1669 – Listen: Bekendtgørelse om kvalitetskrav for vandområder og krav til udledning af visse farlige stoffer til vandløb, søer eller havet.;LO: AT's vejledede liste over organiske opløsningsmidler.

Som det fremgår af tabel 15, er forbruget på nogle produkter større i 2020 i forhold til tidligere. Det gælder især på desinfektionsmidler, dette skyldes Covid- 19 pandemien.

8. Status for mål og handlingsplaner

Igennem de sidste fire år har sygehuset været pålagt et mål fra Region Syddanmark, dette mål har været at Region Syddanmark skulle reducere CO₂-udledningen med 40 % fra driften af regionens egne aktiviteter og institutioner i 2020 i forhold til 2004.

Sygehusets elforbrug har i perioden 2016-2019 været faldet, men forbruget steg igen i 2020, da man tog den nye S-bygning i brug i Aabenraa. Da SHS er blevet væsentlig større siden 2004 forventes målet ikke at blive indfriet. Regionen har i klimastrategien opsat et nyt mål på energiområdet, nemlig at energiforbruget skal reduceres med mindst 20 % i 2030 i forhold til niveauet i 2018. Dette mål kommer til at koste både sved og tårer, da de lavt hængende frugter er blevet plukket.

Som det fremgår af afsnit 7 – miljøindsatsen så steg mængden af madaffald til et højere niveau end i 2015, hvilket betyder, at det ikke har været muligt, at fastholde den reduktion, som SHS havde opnået. Køkkenet arbejder fortsat med dette område, da det både er en udgift i form af indkøb af madvarer og bortskaffelse, men samtidig er det et ressourcspild af jordens ressourcer.

I de sidste par år har sygehuset også arbejdet med at forberede affaldssorteringen bl.a. blev det besluttet, at Aabenraa også skulle frasortere hård plast, derudover er der også etableret opsamling af hård og blød plast i Tønder. Disse tiltag ses tydeligt i affaldsmængderne bl.a. kan nævnes at hård plast har sneget sig ind i top ti over affaldsfraktioner. Affaldssorteringen og håndteringen lykkes kun ved, at der ude på de enkelte afdelinger bliver arbejdet med dette området. Bl.a. opleves det at flere og flere spørger om specifikke produkter ikke kan tages ud af dagrenovation og blive sendt til genanvendelse i stedet for. Bl.a. er SHS i samarbejde med dennes affaldsmodtager ved at se om ikke indpakningspapir fra Sterilcentralen kan gå til genanvendelse i stedet for, som i dag dagrenovation.

Fremadrettet vil der også være fokus på affaldssorteringen og håndteringen, både fordi affald skal ses som en ressource i stedet for noget man bare skal af med. Derudover er afbrænding af affald også en dyr post særlig klinisk risiko affald og farligt affald.

9. Vurdering og prioritering af indsatsen 2020.

Året 2020 har været et specielt og anderledes år, som startede med at SHS indviede sin nye sengebygning i Aabenraa. Dernæst blev hverdagen, som vi kender den sat ud af spil, da COVID- 19 pandemien var kommet til landet. Det betød, at der skulle etableret nødberedskab, således at SHS kunne klare alle eventuelle intensiv patienter, som man formåede ville komme i forbindelse med COVID- 19. Planlagte aktiviteter blev udsat og det personale, som kunne arbejde hjemme fra blev sendt hjem.

Heldigvis gik det ikke så galt med COVID-19 pandemien og efter påske 2020 åbnet Danmark op igen, dog til en anderledes hverdag.

I 2020 fortsatte arbejdet med at færdiggjorde akutsygehuset således de sidste afdelinger fra Sønderborg kunne flytte til Aabenraa. I Sønderborg fortsatte arbejdet med speciale sygehuset og i efteråret var ombygningerne af forhallen færdig og det nye ambulatorietorv kunne tages i drift.

Siden 2013 har sygehuset registret affaldsmængder og økonomi i forhold til affaldshåndteringen, dette har givet et godt overblik over de enkelte affaldsfraktioner, samt sikres det, at man får de rigtige priser på de enkelte fraktioner endvidere har SHS en god dialog med sin affaldsmottager, således modtager SHS feedback på tømning af containerne. Dette gør, at det er muligt at sætte korrigerende handlinger i værk. En af disse handlinger i 2020 var, at der var begyndt at være udfordringer med løst plastfolie i pap og papir komprimatoren i Aabenraa, plastfolien skulle i nogle specielle poser, hvor der er små huller i, dette betyder, at posen pressen sammen, når komprimatoren kører og affaldsmottageren kan tage poserne fra, når de tømmer komprimatoren. En simpel løsning på dette problem var, at der blev opsat et stativ til blød plastfolie ved siden af komprimatoren.

Et anderledes men positivt år.

Året 2020 har været et anderledes, men stadigvæk et positivt år, hvor SHS formåede at nedbringe mængden af brændbart affald med 2,4 % i forhold til mængde i 2015. Dog er den totale mængde af affald steget i 2020 med 1,8 procent i forhold til 2019, dette skyldes bl.a. at flere afdelinger har været i gang med at tømme arkiver og kælderrum, da de skal flytte i forbindelse med Fase 2 byggeriet.

Som det fremgår flere steder af redegørelsen, opleves der en generel fremgang på affaldsområdet i forhold til for bare nogle år siden. SHS sortere flere genanvendelige fraktioner fra, og undgår dermed at afbrænde vigtige ressourcer. For at dette kan lykkes, har det krævet en væsentlig indsats af de enkelte medarbejdere ude på afsnittene, som skal sortere de enkelte fraktioner, men også fra portørerne der fragter affaldet fra produktionsstedet til affaldsgården, hvor der sorteres i den rigtige container. Generelt opleves der på sygehuset en god vilje og energi til at gøre en indsats hele vejen fra produktionsstedet og til affaldsgården. Sygehus Sønderjylland er på rette vej, men vi er ikke nået i mål endnu og det bliver spændende at følge både sygehuset og regionens arbejde for at nå målene i klimastrategien.

10. Fremadrettet mål og handlinger.

I den regionale klimastrategi er der opsat nedenstående mål, som SHS skal arbejde med fremadrettet.

- Energiforbruget skal reduceres med mindst 20 % i 2030 i forhold til 2018. Udledningen af klimagasser fra el og varme skal reduceres med mindst 40 % i 2030 i forhold til 2018.
- Den samlede affaldsmængde skal reduceres med mindst 10 % i år 2030 – svarende til mindst 1 % årligt – og den genanvendte andel af den samlede affaldsmængde skal øges til mindst 45 % eller højere, hvis nationale mål tilsiger det, i 2030.
- Den genanvendte andel af den samlede affaldsmængde skal i 2022 øges til 25% og i 2025 øges til 30 %

Ud fra disse mål har SHS i efteråret 2020 udvalgt nedenstående indsatser for de kommende år.

Indsatser	2020	2021	2022
Energi			
Udskiftning til LED- belysning	x	x	
Optimering af ventilationsanlæg	x	x	
Transport			
Brug af videomøder- reducerer kørsel i egen bil			
Udskiftning af 6 varebiler til hybrid-biler	x	x	
Affald			
Afventer analyse af dagrenovation		x	x
Indkøb af komposteringsanlæg til madaffald		x	
Indkøb			
Afventer implementering af ny indkøbspolitik	x		

11. Myndighedstilsyn

SHS er geografisk placeret på tre forskellige matrikler i tre forskellige kommuner. Dette betyder, at de tre sygehuses miljømyndigheder, er henholdsvis Aabenraa, Sønderborg og Tønder kommune.

Miljømyndighederne fra Sønderborg Kommune aflægger periodiske besøg ca. hvert andet/tredje år. Miljøtilsynet i 2010 gav en indskærpelse om sortering af plastaffald til genanvendelse, mens det ved tilsynet i 2013 hovedsagligt var fokus på varmecentralen. Ved tilsynet blev det fra kommunens side miljømæssigt vurderet, at kravet om årlig eftersyn af skorstenen ikke længere er nødvendigt, men kan nedjusteres til hvert andet år.

Sidenhen har der været miljøtilsyn i foråret 2014 og igen i varmecentralen i 2016, hvor det gav to anmærkninger. Den ene anmærkning var krav om eftersendelse af skorstenseftersynsrapporten, mens den anden var manglende eftersyn på olietanken der senest har været eftersat i 2010.

Sygehuset i Sønderborg har i de sidste par år arbejdet på, at få sløjftet den store olietank og etableret en tank under 6.000 l, der ikke er omfattet af kravene jf. Tankbekendtgørelsen. Tanken blev sløjftet i 2019.

Sønderborg Kommune var igen på miljøtilsyn d. 3. maj 2017, hvor fokus var olietanke.

I 2019 var Sønderborg Kommune igen på miljøtilsyn i varmecentralen og her blev sygehuset informeret om at lovgivning for mellemstore fyringsanlæg er blevet ændret, så der fremadrettet vil komme yderligere krav til bl.a. egenkontrollen.

I efteråret 2020 var Sønderborg Kommune på miljøtilsyn i teknisk afdeling og havde et par enkelte bemærkninger i forhold til filter afkastet fra træværkstedet.

Derudover har sygehuset i Sønderborg haft en dialog med kommunen, da der har været problemer med fedtudskillerne både ved produktionskøkkenet og ved restauranten. Fedtudskillerne blev udskiftet i efteråret 2020, så formentlig er problemet løst.

Den seneste inspektion af olietanken på Sygehuset i Aabenraa var i 2009, det er blevet besluttet, at tanken skal sløjfes og erstattes af en mindre tank, som ikke er omfattet af kravene.

I forhold til tilladelse for udledning af spildevand til offentlig kloak for fase 1 og fase 2, så har sygehuset ikke hørt fra kommunen siden før sommerferien i 2018.

I Tønder har Teknisk Service fået sløjftet og udskriftet olietanken, der var omfattet af kravet til tankinspektion til en mindre tank. Denne tank er ikke omfattet af kravet til inspektion og trykprøvning jf.

Tankbekendtgørelsen.

I Tønder er der endnu ikke blevet ansøgt om udledning af spildevand til offentlig kloak, både fordi der ikke er kommet et krav fra kommunen samt fordi sygehusets aktivitet ikke er ret stor og det samme gælder spildevandsmængden.

12. Bilag

Bilag 1

Matrikel specifikke oplysninger.

Bilag 2

Baggrundsdata, som ikke fremgår i energi- og miljøregnskabet

Bilag 3

Energi- og miljøregnskab for sygehus Sønderjylland, Samlet

Energi- og miljøregnskab for sygehus Sønderjylland, Sønderborg

Energi- og miljøregnskab for sygehus Sønderjylland, Tønder

Energi- og miljøregnskab for sygehus Sønderjylland, Aabenraa

Bilag 1- Martikel specifikke oplysninger

I nedenstående tabel ses matrikel specifikke informationer, som ikke direkte fremgår af redegørelsen eller af energi- og miljøregnskabet i bilag 3. ¹⁹

Matrikel	Haderslev	Sønderborg	Tønder	Aabenraa
Adresse	Skallebækvej 7 6100 Haderslev (lukkede i 2014)	Sydvang 1 6400 Sønderborg	Carstensgade 6-10 6270 Tønder	Kresten Philipsens Vej 15, 6200 Aabenraa
Erhvervsareal /Bruttoareal [m ²]	51.868	91.007	14.880	88.312
Opvarmede areal /Nettoareal [m ²]	51.611	75.882	12.691	88.186

¹⁹ Arealerne for SBS, AAS og TS er fundet via Dalux, marts 2021.

Bilag 2 – Baggrundsdata, som ikke fremgår af energi- og miljøregnskab

Sygehus Sønderjyllands aktiviteter i perioden 2015- 2020²⁰

Indlagte patienter	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015-2020 [%]	2016-2020 [%]	2017-2020 [%]	2018-2020 [%]	2019-2020 [%]
Antal udskrevne	37.263	37.095	46.552	45.864	45.625	42.724	14,7	15,2	-8,2	-6,9	-6,4
Sengedage	112.322	112.179	115.605	113.786	108.794	102.752	-8,5	-8,4	-11,1	-9,7	-5,6
Ambulante besøg	378.153	397.498	416.826	446.728	437.497	383.746	1,5	-3,5	-7,9	-14,1	-12,3
Antal dialyser	13.321	12.787	12.247	12.757	12.410	11.480	-13,8	-10,2	-6,3	-10,0	-7,5

Emissionsberegninger

Baggrundsdata for emissionspåvirkning for elforbruget.²¹

Miljødeklaration af el i 2020	
Emission	[g/kWh]
CO ₂	132,5
CH ₄	0,10
N ₂ O	0,002
SO ₂	0,03
NO _x	0,19
CO	0,12
Uforbrændte kulbrinter	0,02
Partikler	0,01

Til udregningen af emissionen for elforbruget er der medtaget et nettab på 5 %.

$$\text{Forbrug [kWh]} * \text{Emission [g/kWh]} / 0,95 = \text{Belastning [g]}$$

Baggrundsdata for emissionspåvirkning for varmemeforbruget 2019 og 2020²².

Fjernvarme		
Emission	[kg/GJ]	[g/kWh]
CO ₂	24	86,4

Emissionspåvirkningen beregnes via følgende formel:

$$\text{Forbrug [kWh]} * \text{Emission [g/kWh]} = \text{Belastning [g]}$$

²⁰ Data er i år 2017 & 2018 blevet udtaget direkte fra patientsystemet og ikke som tidligere via E-sundhed. Dette bevirker bl.a. at antallet af udskrevne patienter med stor sandsynlighed er større, da disse nu er talt op på afdelingsudskrivinger, mens data fra de tidligere år er talt op via sygehusudskrivinger. Dermed er det svært at sammenligne antallet af udskrivinger for 2017 & 2018 direkte med de forrige år.

²¹ Tallene er hentet på energinets hjemmeside d. 1. marts 2021 og er den foreløbig miljødeklaration for el.

²² <https://ens.dk/service/statistik-data-noegletal-og-kort/noegletal-og-internationale-indberetninger> d. 10. marts 2021

Bilag 3 – Energi- og miljøregnskab

Energi- og miljøregnskab 2020- Samlet

Aktivitet

Ressourcer	Enhed	Mængde 2015	Mængde 2016	Mængde 2017	Mængde 2018	Mængde 2019	Mængde 2020	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2015-2020
El	[kWh]	15.966.014	15.801.306	14.595.816	14.147.620	13.515.340	15.568.919	-1,0%	-7,6%	-3,1%	-4,5%	15,2%	-2,5%
Varme [Fjernv. / naturgas]	[kWh]	25.236.093	25.353.696	24.544.997	24.461.085	24.737.191	23.642.723	0,5%	-3,2%	-0,3%	1,1%	-4,6%	-6,3%
Varme [graddags korrektion]	[kWh]	23.113.758	27.879.022	27.507.555	29.116.760	29.288.283	29.730.564	20,6%	-1,3%	5,9%	0,6%	1,5%	28,6%
Varme [Olie]	[l]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Varme [graddags korrektion]	[l]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Vand	[m ³]	71.079	75.861	75.834	69.801	69.958	70.769	6,7%	0,0%	-8,0%	0,2%	1,2%	-0,4%
Affald													
<i>Genbrugelige affaldsgrupper</i>													
Madaffald	[kg]	56.270	31.286	36.818	34.919	47.625	59.965	-44,4%	17,7%	-5,2%	36,4%	25,9%	6,6%
Flasker og glas	[kg]	1.350	2.070	1.910	2.470	2.860	2.440	53,3%	-7,7%	29,3%	15,8%	-14,7%	80,7%
Pap	[kg]	108.05	108.860	110.030	116.800	120.410	130.110	0,7%	1,1%	6,2%	3,1%	8,1%	20,4%
Pap Covid 19	[kg]	0	0	0	0	0	390	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Aviser og ugeblade	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Blandet papir	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Makuleret papir	[kg]	25.770	25.026	26.227	34.309	26.219	30.212	-2,9%	4,8%	30,8%	-23,6%	15,2%	17,2%
Genbrugs papir	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Bøger og telefonbøger	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Klar plastfolie	[kg]	1.861	2.250	1.610	1.870	1.860	2.280	20,9%	-28,4%	16,1%	-0,5%	22,6%	22,5%
Kulørt plastfolie	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Jern og metalaffald	[kg]	10.330	17.760	27.410	14.760	43.620	49.042	71,9%	54,3%	-46,2%	195,5%	12,4%	374,8%
Elektronikskrot	[kg]	15.748	12.824	10.927	9.543	9.483	7.920	-18,6%	-14,8%	-12,7%	-0,6%	-16,5%	-49,7%
Lysstofrør & energisparepære	[kg]	294	795	431	204	502	273	170,4%	-45,8%	-52,7%	146,1%	-45,6%	-7,1%
Kabelskrot	[kg]	0	0	80	232	467	458	0,0%	100,0%	190,0%	101,3%	-1,9%	100,0%
Køle/ hårde hvidevarer	[kg]	400	540	1.400	2.200	1.380	1.535	35,0%	159,3%	57,1%	-37,3%	11,2%	283,8%
Bygningsaffald	[kg]	0	330	0	3.320	0	90	100,0%	-100,0%	100,0%	-100,0%	100,0%	100,0%
Have/parkaffald	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Flamingo	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Blandet erhvervsaffald	[kg]	12.740	10.740	12.080	5.400	15.840	18.590	-15,7%	12,5%	-55,3%	193,3%	17,4%	45,9%

Rent Træ	[kg]	33.920	10.800	19.200	16.230	29.360	35.410	-68,2%	77,8%	-15,5%	80,9%	20,6%	4,4%
Hård plast	[kg]	3.390	3.710	3.920	4.420	6.060	9.480	9,4%	5,7%	12,8%	37,1%	56,4%	179,6%
Hård plast Covid 19	[kg]	0	0	0	0	0	10	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Toner	[kg]	0	52	622	818	665	488	100,0%	1096,2%	31,5%	-18,7%	-26,6%	100,0%
Forbrændingseget affald													
Dagrenovation	[kg]	681.550	681.490	674.290	707.120	710.080	692.790	0,0%	-1,1%	4,9%	0,4%	-2,4%	1,6%
Dagrenovation fra Centralkøkken	[kg]	36.237	15.247	8.499	0	0	0	-57,9%	-44,3%	-100,0%	0,0%	0,0%	-100,0%
Papiraffald	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Forbrændingseget affald	[kg]	15.581	24.955	44.801	37.853	25.900	10.900	60,2%	79,5%	-15,5%	-31,6%	-57,9%	-30,0%
Forbrændingseget Covid 19	[kg]	0	0	0	0	0	17.180	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Varer til destruktion	[kg]	0	0	0	0	0	10	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Farligt affald													
Klinisk risikoaffald	[kg]	47.922	49.363	47.613	46.260	41.775	42.811	3,0%	-3,5%	-2,8%	-9,7%	2,5%	-10,7%
Vævsaffald	[kg]	3.982	3.622	3.990	2.683	3.737	2.608	-9,0%	10,2%	-32,8%	39,3%	-30,2%	-34,5%
Kemikaleaffald													
Medicinalaffald	[kg]	5.985	5.601	6.504	6.236	5.749	5.919	-6,4%	16,1%	-4,1%	-7,8%	3,0%	-1,1%
Cytostatikaaffald	[kg]	4.427	4.364	1.746	1.991	2.206	1.906	-1,4%	-60,0%	14,0%	10,8%	-13,6%	-56,9%
Kemikalier	[kg]	20.891	25.908	20.761	24.616	24.610	25.584	24,0%	-19,9%	18,6%	0,0%	4,0%	22,5%
Fremkaldervæske	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Fixervæske	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Røntgenfilm	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Batterier	[kg]	904	917	1.235	646	808	493	1,4%	34,7%	-47,7%	25,1%	-39,0%	-45,5%
•Akkumulatorer	[kg]	0	732	0	0	529	0	100,0%	-100,0%	0,0%	100,0%	-100,0%	0,0%
Deponi													
Storskald	[kg]	10.230	9.720	14.450	11.820	8.000	990	-5,0%	48,7%	-18,2%	-32,3%	-87,6%	-90,3%
Spildevand													
Vandafledning	[m ³]	71.079	75.861	75.834	69.801	69.958	70.769	6,7%	0,0%	-8,0%	0,2%	1,2%	-0,4%

Energi- og miljøregnskab 2020 - Sønderborg

Aktivitet

Ressourcer	Enhed	Mængde 2015	Mængde 2016	Mængde 2017	Mængde 2018	Mængde 2019	Mængde 2020	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2015-2020
El	[kWh]	7.363.665	7.438.649	6.594.931	6.177.215	6.317.258	6.108.973	1,0%	-11,3%	-6,3%	2,3%	-3,3%	-17,0%
Varme [Fjernv. / naturgas]	[kWh]	18.892.193	19.072.686	17.557.367	15.747.514	14.763.631	13.877.963	1,0%	-7,9%	-10,3%	-6,2%	-6,0%	-26,5%
Varme [graddags korrektion]	[kWh]	16.182.267	21.097.498	19.978.703	18.802.577	17.182.581	17.470.827	30,4%	-5,3%	-5,9%	-8,6%	1,7%	8,0%
Varme [Olie]	[l]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Varme [graddags korrektion]	[l]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Vand	[m ³]	33.504	34.239	36.238	34.244	34.672	34.672	2,2%	5,8%	-5,5%	1,2%	-6,9%	-3,7%
Affald													
Genbrugelige affaldsgrupper													
Madaffald	[kg]	37.960	16.292	16.445	15.160	15.866	18.826	-57,1%	0,9%	-7,8%	4,4%	18,7%	-50,4%
Flasker og glas	[kg]	600	950	830	1.300	1.210	900	58,3%	-12,6%	56,6%	-6,9%	-19,0%	63,3%
Pap	[kg]	56.040	53.120	49.760	54.960	56.340	53.610	-5,2%	-6,3%	10,5%	2,5%	-4,8%	-4,3%
Pap (Covid- 19)	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Aviser og ugeblade	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Blandet papir	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Makuleret papir	[kg]	12.110	12.770	14.490	14.450	11.274	14.950	5,5%	13,5%	-0,3%	-22,0%	32,6%	23,5%
Genbrugs papir	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Bøger og telefonbøger	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Klar plastfolie	[kg]	1.860	2.250	1.610	1.870	1.710	2.150	21,0%	-28,4%	16,1%	-8,6%	25,7%	15,6%
Kulørt plastfolie	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Jern og metalaffald	[kg]	0	0	3.530	3.500	14.200	15.500	0,0%	100,0%	-0,8%	305,7%	9,2%	100,0%
Elektronikskrot	[kg]	9.250	7.247	4.104	5.270	4.536	3.756	-21,7%	-43,4%	28,4%	-13,9%	-17,2%	-59,4%
Lysstofrør & energisparepære	[kg]	168	421	317	204	91	74	150,6%	-24,7%	-35,6%	-55,4%	-18,7%	-56,0%
Kabelskrot	[kg]	0	0	50	232	205	129	0,0%	100,0%	364,0%	-11,6%	-37,1%	100,0%
Køle/ hårde hvidevarer	[kg]	400	340	700	2.000	1.280	935	-15,0%	105,9%	185,7%	-36,0%	-27,0%	133,8%
Bygningsaffald	[kg]	0	0	0	3.320	0	0	0,0%	0,0%	100,0%	-100,0%	0,0%	0,0%
Have/parkaffald	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Flamingo	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Blandet erhvervsaffald	[kg]	0	0	0	0	7.260	8.320	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	14,6%	100,0%

Rent Træ	[kg]	23.040	3.040	8.880	750	9.860	15.160	-86,8%	192,1%	-91,6%	1214,7%	53,8%	-34,2%
Hård Plast	[kg]	3.390	3.680	3.760	2.000	4.720	5.700	8,6%	2,2%	-46,8%	136,0%	20,8%	68,1%
Hård plast (Covid 19)	[kg]	0	0	0	0	0	10	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Toner	[kg]	0	46	279	330	351	221	100,0%	506,5%	18,3%	6,4%	-37,0%	100,0%
Forbrændingseget affald													
Dagrenovation	[kg]	288.680	288.520	279.800	295.440	301.390	271.920	-0,1%	-3,0%	5,6%	2,0%	-9,8%	-5,8%
Dagrenovation fra Centralkøkken	[kg]	36.237	15.247	8.499	0	0	0	-57,9%	-44,3%	-100,0%	0,0%	0,0%	-100,0%
Papiraffald	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Forbrændingseget affald	[kg]	10.311	19.715	26.601	31.580	11.070	710	91,2%	34,9%	18,7%	-64,9%	-93,6%	-93,1%
Forbrændingseget (Covid-19)	[kg]	0	0	0	0	0	3.370	0,0 %	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Varer til destruktion	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Farligt affald													
Klinisk risikoaffald	[kg]	30.921	32.273	34.473	32.576	29.421	29.886	4,4%	6,8%	-5,5%	-9,7%	1,6%	-3,3%
Vævsaffald	[kg]	2.554	2.194	1.630	1.387	1.589	1.307	-14,1%	-25,7%	-14,9%	14,6%	-17,7%	-48,8%
Kemikaleaffald													
• Medicinaffald	[kg]	3.062	2.678	3.008	2.890	2.660	2.710	-12,5%	12,3%	-3,9%	-8,0%	1,9%	-11,5%
• Cytostatikaaffald	[kg]	4.025	3.962	1.746	1.902	2.206	1.867	-1,6%	-55,9%	8,9%	16,0%	-15,4%	-53,6%
• Kemikalier	[kg]	19.570	24.587	18.697	22.558	22.954	23.081	25,6%	-24,0%	20,7%	1,8%	0,6%	17,9%
• Fremkaldervæske	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
• Fixervæske	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
• Røntgenfilm	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
• Batterier	[kg]	433	347	452	202	375	170	-19,9%	30,3%	-55,3%	85,6%	-54,7%	-60,7%
• Akkumulatorer	[kg]	0	732	0	0	0	0	100,0%	-100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Deponi													
Storskald	[kg]	10.060	9.150	12.660	11060	3.890	420	-9,0%	38,4%	-12,6%	-64,8%	-89,2%	-95,8%
Spildevand													
Vandaflledning	[m³]	33.504	34.239	36.238	34.244	34.672	32.269	2,2%	5,8%	-5,5%	1,2%	-6,9%	-3,7%

Energi- og miljøregnskab 2020 – Tønder

Aktivitet

Ressourcer	Enhed	Mængde 2015	Mængde 2016	Mængde 2017	Mængde 2018	Mængde 2019	Mængde 2020	2015-2016	2016-2017	2017 - 2018	2018 - 2019	2019-2020	2015-2020
El	[kWh]	1.121.187	1.132.008	1.022.008	1.037.798	963.871	986.121	1,0%	-9,7%	1,5%	-7,1%	2,3%	-12,0%
Varme [Fjernv. / naturgas]	[kWh]	1.563.000	1.436.000	1.924.300	1.619.400	1.575.300	1.385.400	-8,1%	34,0%	-15,8%	-2,7%	-12,1%	-11,4%
Varme [graddags korrektion]	[kWh]	1.335.289	1.260.074	1.660.255	1.845.558	1.912.067	1.739.381	-5,6%	31,8%	11,2%	3,6%	-9,0%	23,2%
Varme [Olie]	[l]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Varme [graddags korrektion]	[l]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Vand	[m ³]	2.566	3.731	3.562	2.013	1.752	1.965	45,4%	-4,5%	-43,5%	-13,0%	12,2%	-23,4%

Affald

Genbrugelige affaldsgrupper

Madaffald	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Flasker og glas	[kg]	0	0	0	50	150	170	0,0%	0,0%	0,0%	200,0%	13,3%	100,0%
Pap	[kg]	3.230	3.560	3.780	3.620	3.330	4.320	10,2%	6,2%	-4,2%	-8,0%	29,7%	25,2%
Pap (Covid -19)	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Aviser og ugeblade	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Blandet papir	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Makuleret papir	[kg]	3.430	1.540	1.040	1.170	800	1.030	-55,1%	-32,5%	12,5%	-31,6%	28,8%	-70,0%
Genbrugs papir	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Bøger og telefonbøger	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Klar plastfolie	[kg]	0	0	0	0	150	130	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	-13,3%	100,0%
Kulørt plastfolie	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Jern og metalaffald	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Elektronikskrot	[kg]	640	0	550	260	210	330	-100,0%	100,0%	-52,7%	-19,2%	57,1%	-48,4%
Lysstofrør & energisparepære	[kg]	0	112	114	0	201	0	100,0%	1,8%	-100,0%	100,0%	-100,0%	0,0%
Kabelskrot	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Køle/ hårde hvidevarer	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Bygningsaffald	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Have/parkaffald	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Flamingo	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Blandet erhvervsaffald	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Træ	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Hård plast	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Hård plast covid 19	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Toner	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Forbrændingsegnet affald													
Dagrenovation	[kg]	24.110	21.210	20.310	19.030	20.250	22.390	-12,0%	-4,2%	-6,3%	6,4%	10,6%	-7,1%
Dagrenovation fra Centralkøkken	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Papiraffald	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Forbrændingsegnet affald	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Forbrændingsegnet Covid 19	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Varer til destruktion	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Farligt affald													
Klinisk risikoaffald	[kg]	1.025	1.114	952	890	426	1.041	8,7%	-14,5%	-6,5%	-52,1%	144,4%	1,5%
Vævsaffald	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Kemikaleaffald													
• Medicinaffald	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
• Cytostatikaaffald	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
• Kemikalier	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
• Fremkaldervæske	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
• Fixervæske	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
• Røntgenfilm	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
• Batterier	[kg]	0	98	0	0	104	0	0,0%	-100,0%	0,0%	100,0%	-100,0%	0,0%
• Akkumulator	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Deponi													
Storskald	[kg]	0	0	0	0	3.160	0	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	-100,0%	0,0%
Spildevand													
Vandafledning	[m³]	2.566	3.731	3.562	2.013	1.752	1.965	45,4%	-4,5%	-43,5%	-13,0%	12,2%	-23,4%

Energi- og miljøregnskab 2020 - Aabenraa

Aktivitet

Ressourcer	Enhed	Mængde 2015	Mængde 2016	Mængde 2017	Mængde 2017	Mængde 2019	Mængde 2020	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018- 2019	2019- 2020	2015-2020
El	[kWh]	7.481.162	7.230.649	6.978.877	6.932.607	6.234.211	8.473.826	-3,3%	-3,5%	-0,7%	-10,1%	35,9%	13,3%
Varme [Fjernv. /naturgas]	[kWh]	4.780.900	4.845.010	5.063.330	7.094.171	8.398.260	8.379.360	1,3%	4,5%	40,1%	18,4%	-0,2%	75,3%
Varme [graddags korrektion]	[kWh]	5.596.201	5.521.450	5.868.597	8.468.625	10.193.635	10.520.356	-1,3%	6,3%	44,3%	20,4%	3,2%	88,0%
Varme [Olie]	[l]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Varme [graddags korrektion]	[l]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Vand	[m³]	35.009	37.891	36.034	33.544	33.535	36.535	8,2%	-4,9%	-6,9%	0,0%	8,9%	4,4%

Affald

Genbrugelige affaldsgrupper

Madaffald	[kg]	18.310	14.994	20.373	19.759	31.759	41.139	-18,1%	35,9%	-3,0%	60,7%	29,5%	124,7%
Flasker og glas	[kg]	750	1.120	1.080	1.120	1.500	1.290	49,3%	-3,6%	3,7%	33,9%	-14,0%	72%
Pap/papir	[kg]	48.780	52.180	56.490	58.220	60.740	72.180	7,0%	8,3%	3,1%	4,3%	18,8%	48%
Pap Covid-19	[kg]	0	0	0	0	0	180	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Aviser og ugeblade	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Blandet papir	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Makuleret papir	[kg]	10.230	10.716	10.697	18.689	14.145	14.232	4,8%	-0,2%	74,7%	-24,3%	0,6%	39,1%
Genbrugs papir	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Bøger og telefonbøger	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Klar plastfolie	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Kulørt plastfolie	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Jern og metalaffald	[kg]	10.330	17.760	23.880	11.260	29.420	33.542	71,9%	34,5%	-52,8%	161,3%	14,0%	224,7%
Elektronikskrot	[kg]	5.858	5.577	6.273	4.013	4.737	3.834	-4,8%	12,5%	-36,0%	18,0%	-19,1%	-34,6%
Lysstofrør & energisparepære	[kg]	126		262	0	0	199	-25,0%	107,9%	-100,0%	0,0%	-5,2%	57,9%
Kabelskrot	[kg]	0	0	30	0	262	329	0,0%	100,0%	-100,0%	100,0%	25,6%	100,0%
Køle/ hårde hvidevarer	[kg]	0	200	700	200	100	600	100,0%	250,0%	-71,4%	-50,0%	500,0%	100,0%
Bygningsaffald	[kg]	0	330	0	0	0	90	100,0%	-100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Have/parkaffald	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Flamingo	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Blandet erhvervsaffald	[kg]	12.740	10.740	12.080	5.400	8.580	10.270	-15,7%	12,5%	-55,3%	58,9%	19,7%	-19,4%
Træ	[kg]	10.880	7.760	10.320	15.480	19.500	20.250	-28,7%	33,0%	50,0%	26,0%	3,8%	86,1%
Hård plast	[kg]	0	30	160	2.420	1.340	3.780	100,0%	433,3%	1412,5%	-44,6%	182,1%	1,0%
Hård plast Covid 19	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Toner	[kg]	0	6	343	488	314	267	100,0%	5616,7%	42,3%	-35,7%	-15,0%	1,0%
Forbrændingsegnet affald													
Dagrenovation	[kg]	368.760	371.760	374.180	392.650	388.440	398.480	0,8%	0,7%	4,9%	-1,1%	2,6%	8,1%
Dagrenovation fra Centralkøkken	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Papiraffald	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Forbrændingsegnet affald	[kg]	5.270	5.240	18.200	6.273	14.830	10.190	-0,6%	247,3%	-65,5%	136,4%	-31,3%	93,4%
Forbrændingsegnet Covid 19	[kg]	0	0	0	0	0	13.810	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Varer til destruktion	[kg]	0	0	0	0	0	10	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Farligt affald													
Klinisk risikoaffald	[kg]	15.976	12.906	12.188	12.794	11.928	11.884	-19,2%	-5,6%	5,0%	-6,8%	-0,4%	-25,6%
Vævsaffald	[kg]	1.428	1.018	2.360	1.296	2.148	1.301	-28,7%	131,8%	-45,1%	65,7%	-39,4%	-8,9%
Kemikaleaffald													
• Medicinaffald	[kg]	2.923	2.386	3.496	3.346	3.089	3.209	-18,4%	46,5%	-4,3%	-7,7%	3,9%	9,8%
• Cytostatikaaffald	[kg]	402	203	0	89	0	39	-49,5%	-100,0%	100,0%	-100,0%	100,0%	-90,3%
• Kemikalier	[kg]	1.321	2.131	2.064	2.058	1.656	2.503	61,3%	-3,1%	-0,3%	-19,5%	51,1%	89,5%
• Fremkaldervæske	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
• Fixervæske	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
• Røntgenfilm	[kg]	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
• Batterier	[kg]	472	240	783	444	329	323	-49,2%	226,3%	-43,3%	-25,9%	-1,8%	-31,6%
• Akkumulator	[kg]	0	0	0	0	529	0	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	-100%	0,0%
Deponi													
Storskald	[kg]	170	570	1.790	760	950	570	235,3%	214,0%	-57,5%	25,0%	-40,0%	235,3%
Spildevand													
Vandaftledning	[m ³]	35.009	37.891	36.034	33.544	33.535	36.535	8,2%	-4,9%	-6,9%	0,0%	8,9%	4,4%

Sygehus Sønderjylland
Kresten Philipsens Vej 15 . 6200 Aabenraa
7997 0000
www.sygehussonderjylland.dk

www.sygehussonderjylland.dk